

bijlage

Moties, toezeggingen en aanvullende verzoeken

Onze referentie
6411547

Bijlage nummer	3
Horend bij	Eerste Halfjaarbericht politie 2025
Datum	12 juni 2025

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op een aantal moties, toezeggingen en aanvullende zaken. Het gaat hierbij om de volgende onderwerpen:

Moties inzake identificatie, registratie en schadeverhaal bij demonstraties 3

Politiepersoneel en middelen..... 5

Motie inzake inzetten op meer wijkagenten	5
Toezegging inzake informeren over het aantal agenten met taakaccent ME.....	6
Motie inzake spoorwegpolitie pilot op het traject Zwolle-Emmen	6
Toezegging inzake stand van zaken informatie politieonderwijs	6
Motie inzake onderzoek recherche aantrekkelijker maken	9
Toezegging inzake het verdiepend onderzoek inzake de uitstroom	10
Moties inzake gehoorbescherming en veiligheidshelmen jaarwisseling en uitbreiding van de uitrusting en de gewelds- en verdedigingsmiddelen	10
Toezegging inzake stelsel beroepsgerelateerde gezondheidsklachten en afronding restschadedossiers.....	13
Motie update adviescommissie LO&LX	13
Toezegging implementatie tapsysteem	14
Toezegging inzake informeren over de hoofdlijnen van de doorlichting op het gebied van IV.....	15

Positie van de politie in de samenleving 17

Motie inzake informeren over de voortgang op de interne en externe monitoring van het plan van aanpak uitsluiting, racisme en discriminatie	17
Toezegging inzake rapporteren over het aantal gegronde klachten.....	18
Motie inzake weerbaarheidsscan voor decentrale overheden ook uitvoeren bij de politie.....	20
Motie inzake maatregelen tegen agenten die weigeren Joodse objecten of manifestaties te beschermen.....	20
Toezegging en motie inzake inzet van lokmiddelen bij de opsporing over de juridische kaders	21

Samenwerking met partners..... 22

Motie inzake Halt-gedragsinterventie Sport en Gedrag	22
Motie inzake inzet van researchteams voetbal	22
Publiek Private samenwerking (PPS) bij aanpak diefstal.....	24
Motie inzake versterken Publiek Private samenwerking (PPS) op winkeldiefstal ...	24
Update WODC onderzoek 'Met vereende krachten? Lessen uit praktijkervaringen met publiek-private samenwerking in het kader van de politietaak'	25
Toezegging inzake informeren over mobiel banditisme	26
Registratie BOA	26
Motie inzake ID-check en kentekenregister BOA	26
Motie inzake BOA en politieregistratie beter op elkaar te laten aansluiten	27
Beschouwing boa-bestel	27
Online criminaliteit	28
Motie inzake aangiftes van onlinecriminaliteit zo snel mogelijk landelijk te clusteren	28
Motie inzake digitale aangifte cyberaanvallen en delicten	28
Inzet veteranen	29
Toezegging inzake inzet van veteranen bij de NAVO-top	29
Toezegging inzake onderzoek structurele financiering Veteranen Search Team ...	29
Motie inzake update werkvoorraad zedenzaken	29
Toezegging inzake beleidskeuzes uitgelegd.....	32
Toezegging inzake informeren over de voortgang van de toekomstagenda korpscheftaken	41
Toezegging inzake waarborgen in het kader van CTER-registratie	41
Update last onder dwangsom inzake uitval C2000.....	42

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Moties inzake identificatie, registratie en schadeverhaal bij demonstraties

Hierbij reageer ik op verschillende moties ten aanzien van identificatie, registratie en schadeverhaal bij demonstraties.

Ik verwijs in dit kader allereerst naar het lopende WODC onderzoek naar de verschillende handelingsperspectieven bij demonstraties. Het rapport wordt eind van de zomer verwacht.

Hieronder ga ik nader in op deze moties, uitgesplitst op drie thema's:

- 1) handhaving bij verboden demonstraties,
- 2) inzet camera's met gezichtsherkenning en
- 3) verhaal schade door vernielingen op relschoppers.

Motie inzake handhaving bij verboden demonstraties

De moties van de leden Michon-Derkzen, Eerdmans en Boswijk verzoeken de regering om in gesprek te gaan met de politie, het OM en burgemeesters om meer handhaving bij verboden demonstraties te realiseren door middel van een mobiel identificatieproces respectievelijk een wasstraat.¹

Zoals toegezegd op 16 april tijdens het Commissiedebat politie, ga ik bij het afdoen van deze moties in op de vraag over het uitschrijven van boetes door de politie voor het lopen op de snelweg. Daarbij betrek ik ook de motie van het lid Eerdmans inzake het beboeten van activisten die is ingediend tijdens het tweeminutendebat politie op 28 mei jl.

Betogers die de weg op gaan terwijl er nog verkeer rijdt, kunnen in het algemeen vervolgd worden voor het veroorzaken van gevaar voor de verkeersveiligheid (art. 162 Sr) dan wel voor het zich zodanig gedragen dat gevaar op de weg of verkeershinder veroorzaakt werd (art. 5 Wegenverkeerswet). Het is aan het Openbaar Ministerie om dit te bepalen.

Andere betogers die de weg opgaan als het verkeer al stilligt, begaan enkel een licht strafbaar feit: overtreding van de Wet openbare manifestaties of het Regelement verkeersregels en verkeerstekens.

De huidige beleidslijn van het OM is dat hiervoor niet wordt vervolgd gelet op rechterlijke uitspraken over het demonstratierecht in strafzaken. Het is ook niet opportuun om als politie of OM (in de vorm van een strafbeschikking) een boete op te leggen indien de rechter hierin niet meegaat als er verzet wordt aangetekend.

Naar aanleiding van bovengenoemde moties heb ik overleg gevoerd met de driehoek Den Haag, de voorzitter van het College van procureurs-generaal en de korpschef.

De driehoek Den Haag is zorgvuldig en grondig aan het bezien welke extra handhavingsmogelijkheden er zijn voor verboden demonstraties, zoals die op snelwegen. Dit vraagt om een gedegen proces, maar heeft al geresulteerd in een geïntensiverde handhavingsinzet in de vorm van een pilot bij de A12-blokkade op 5 april jl. Dit heeft geleid tot 40 aanhoudingen en registraties, waarbij ook procesverbaal is opgemaakt. Na beoordeling van deze 40 zaken door het Openbaar Ministerie, dat nu nog plaatsvindt, zal deze geïntensiverde handhavingsinzet in

¹ Kamerstukken II, 2024/25, 34324, nr. 26; Kamerstukken II, 2024/25, 34324, nr. 20; Kamerstukken II, 2024/25, 29279, nr. 944

driehoeksverband worden geëvalueerd. Bij het verkennen van welke extra handhavingmogelijkheden er zijn, zullen de resultaten hiervan worden betrokken.

Ik vind het belangrijk dat bij demonstraties gehandhaafd wordt. Ik zie dat lokale driehoeken hiertoe de benodigde inzet plegen en ik blijf met ze in gesprek om dat te doen.

Ik beschouw hiermee de genoemde moties als afgedaan.

Motie inzake camera's met gezichtsherkenning

De motie van het lid Boswijk verzoekt de regering te onderzoeken wat binnen de kaders van de wet de mogelijkheden zijn voor de inzet van camera's met gezichtsherkenning bij ordeverstoringen zoals snelwegbezettingen, om wetsovertreders effectief te kunnen identificeren en sanctioneren.²

Onder 'camera's met gezichtsherkenning', zoals genoemd in de motie, kunnen zowel real time toepassingen, als toepassingen op afstand achteraf worden verstaan.

In augustus 2024 is de Europese AI-verordening in werking getreden. Hiermee wordt de inzet van real time biometrische identificatie in de publieke ruimte met het oog op de rechtshandhaving verboden. Dit verbod is sinds 2 februari 2025 van kracht. Dit verbod is niet absoluut, in limitatief opgesomde situaties kan een uitzondering worden gemaakt, indien daarvoor een grondslag in nationale wetgeving wordt gemaakt.

Het betreft dan bijvoorbeeld situaties waarin sprake is van ernstige misdrijven³, of een dreiging tegen het leven. Het maken van een nationale grondslag voor de inzet van real-time biometrische identificatie voor het identificeren van plegers van ordeverstoringen is daarmee uitgesloten. Er zijn aldus geen mogelijkheden binnen de grenzen van de wet om camera's met real time gezichtsherkenningstechnologie in te zetten in het kader van de openbare orde.

De AI-verordening classificeert de inzet van biometrische identificatie op afstand achteraf als hoog risico AI en stelt voorwaarden aan de inzet daarvan.⁴ Wanneer er bij ordeverstoringen sprake is van een strafbaar feit kan er wel gebruik worden gemaakt van biometrische identificatie op afstand achteraf, om zo de identiteit van de verdachte te achterhalen. Het gaat dan niet om een verstoring van de openbare orde, maar de opsporing van een strafbaar feit

Motie inzake verhalen schade door vernielingen op relschoppers

De moties van de leden Boswijk en Six Dijkstra zijn gericht op het vergemakkelijken van schadeverhaal op relschoppers door praktische en juridische belemmeringen weg te nemen.⁵

² Kamerstukken II, 2024/25, 34324, nr. 30

³ Het betreft hier strafbare feiten waarvoor een gevangenisstraf met een maximumduur van ten minste vier jaar staat.

⁴ Zo mag dergelijke technologie in geen geval op niet-gerichte wijze worden gebruikt voor rechtshandavingdoeleinden, zonder enig verband met een strafbaar feit, een strafrechtelijke procedure, een werkelijke en actuele of werkelijke en te verwachten dreiging van een strafbaar feit, of de zoektocht naar een specifieke vermiste persoon. Deze bepaling wordt per augustus 2026 van kracht.

⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1230; Kamerstukken II, 2024/25, 34324, nr. 19

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Ik vind het belangrijk dat personen die zorgen voor vernielingen bij rellen of ontwrichtende demonstraties zoveel mogelijk de door hen aangerichte schade betalen.

Een praktische belemmering voor schadeverhaal tijdens rellen is dat het door het onoverzichtelijke en chaotische karakter van dergelijke situaties niet altijd mogelijk is om te achterhalen wie verantwoordelijk is voor welke concrete schade. Politie en OM zetten zich echter altijd in om dit waar mogelijk te achterhalen.

Wanneer in het opsporingsonderzoek een verdachte wordt geïdentificeerd en vervolgd, kan het slachtoffer zich als benadeelde partij voegen in het strafproces om zo zijn schade te verhalen. Als in het vonnis de schadevergoedingsmaatregel wordt opgelegd, in het CJIB de schadevergoeding voor het slachtoffer bij de dader. Het slachtoffer hoeft dat niet zelf te doen. Daders kunnen ook civielrechtelijk worden aangesproken.

Er wordt gewerkt aan verschillende maatregelen om het verhalen van schade te verbeteren en te vergemakkelijken. Ik verwijs hiervoor naar de nieuwe Meerjarenagenda Slachtofferbeleid die de Staatssecretaris Rechtsbescherming in binnenkort naar uw Kamer zal zenden.

Politiepersoneel en middelen

Motie inzake inzetten op meer wijkagenten

De wijkagent is van groot belang voor het gebiedsgebonden politiewerk. Met de onderstaande toelichting doe ik de motie van het lid Bikker af.⁶

In de bijlage 'kerncijfers' bij deze brief vindt u recente cijfers over formatie en bezetting van wijkagenten. Ik ga hier nader in op deze cijfers. Eind 2024 was de formatie wijkagenten 3612 fte en de bezetting 3568 fte. Dat is ruim 40 fte meer dan eind augustus 2024. Aan de norm van 1 wijkagent op 5.000 inwoners is met deze bezetting voor 99% voldaan. In alle eenheden ligt dat percentage op 90% of hoger. Het absolute en relatieve aantal vacatures is voor wijkagenten lager (nl. 44 vacatures en 1,2%) dan voor functies in de gebiedsgebonden politie in het algemeen (nl. ruim 1.200 vacatures of 5,5%). Wijkagenten zullen eerder of vaker worden ingezet om de 24/7 roosters rond te krijgen als er veel vacatures zijn voor andere agenten in het basisteam. Dat is nu in veel basisteams het geval. Ook worden wijkagenten en andere agenten uit basisteams waar nodig ingezet bij het begeleiden van demonstraties of voor bewaken en beveiligen. Door het nieuw ingerichte organisatieonderdeel persoonsbegeleiding⁷ zal de inzet vanuit de basisteams voor bewaken en beveiligen in de nabije toekomst afnemen.

Het bezetten van formatieplaatsen (ontstaan door uit- of doorstroom van agenten of door uitbreiding van de zal tijd kosten. Per eenheid of basisteam kunnen hierin tempoverschillen zijn. In het kader van de arbeidsmarktstrategie zet de politie vol in op behoud van zittende agenten en op het werven van nieuwe agenten. In 2024 is de politieacademie gestart met bachelorstudies die opleiden tot agent of wijkagent op hbo-niveau. Verder worden nieuwe manieren van werken ontwikkeld, die meer ruimte creëren voor agenten om proactief in de wijk te staan. Bijvoorbeeld door de incidentafhandeling anders vorm te geven. Of door, waar wenselijk, het contact met burgers online te laten plaats vinden, vanuit huis of

⁶ Kamerstukken II, 2024/25, 36651, nr. 14

⁷ Bij de Landelijke Eenheid Expertise en Operaties

vanuit innovatieve politielocaties. Ook worden de technische mogelijkheden voor politiemedewerkers om hun werk op straat te doen verder uitgebreid.⁸

Het deel van de motie dat ziet op de extra financiering voor herinneringscentra als kamp Westerbork is afgedaan in een brief van de minister van VWS van 13 mei jl.⁹

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Toezegging inzake informeren over het aantal agenten met taakaccent ME

Naar aanleiding van het commissiedebat politie van 19 december 2024 informeer ik uw Kamer over het aantal agenten met het taakaccent ME.¹⁰ Op 30 april 2025 hebben in totaal 4228 agenten de nevenfunctie ME. Daarvan zijn er 415 wijkagent.

Hiermee beschouw ik de toezegging als afgedaan.

Motie inzake spoorwegpolitie pilot op het traject Zwolle-Emmen

De motie van het lid Eerdmans verzoekt het kabinet om te kijken naar een pilot met inzet van politie op het traject Zwolle-Emmen.¹¹ De veiligheid op en rond het spoor heeft de aandacht van het kabinet.

Zoals bekend bepaalt het bevoegd gezag de inzet van de politie. Op lokaal niveau is het beste zicht op prioriteiten voor politie-inzet. Het is dan ook van belang dat keuzes daar worden gemaakt. Wat betreft de politie-inzet op het spoor, kan vanuit de regionale eenheden kan om bijstand gevraagd worden bij het domein Infrastructuur van de eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX). Dergelijke bijstand kan bijvoorbeeld bestaan uit het leveren van gespecialiseerde kennis, of het draaien van diensten op de trein of het station. Gezamenlijk wordt dan gekeken wat nodig is om een locatie of traject veilig te krijgen.

Van de politie heb ik vernomen dat in nauwe afstemming met de vervoerder en de betrokken regionale eenheid van de politie inzet is gepleegd door het domein Infrastructuur van de LX op het traject Zwolle-Emmen, zowel herkenbaar als politie als in burger. Naar aanleiding van deze inzet zijn incidenten aangepakt, in samenwerking met de vervoerder of regionale eenheid. Het beeld is dat het traject aandacht behoeft maar dit geldt ook voor andere trajecten. Op basis van de pilot op het traject Zwolle-Emmen, maar ook informatie van vervoerders en regionale eenheden wordt voortdurend gewogen welke inzet van het domein Infrastructuur op welk traject het meest benodigd is.

Ik beschouw de motie hierbij als afgedaan.

Toezegging inzake stand van zaken informatie politieonderwijs

Tijdens het Commissiedebat Politie van 19 december 2024 heeft het Kamerlid Michon-Derkzen gevraagd om informatie over het politieonderwijs.¹²

Naar aanleiding van dit verzoek informeer ik uw Kamer achtereenvolgend over de financieringssystematiek van de Politieacademie, de instroomcijfers van de Politieacademie en de ontwikkelingen rondom de opleidingscapaciteit.

⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 29628 nr. 1224, Kamerstukken II, 2024/25, 36 600, nr. 32, Kamerstukken II, 2024/25, 29628 nr. 1253

⁹ Kamerstukken II, 2024/25, 36 600, nr. 184

¹⁰ Kamerstukken II, 2024/25, TZ202412, nr. 156

¹¹ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1249

¹² Kamerstukken II, 2024/25, 2024D51189, RvW zaak 2024Z21536

De financieringssysteem van de Politieacademie bestaat uit verschillende geldstromen. De Politieacademie ontvangt voor de uitvoering van haar wettelijke taken een bijzondere bijdrage van € 265 miljoen van het korps. Dit bedrag is onderdeel van de politiebegroting. De middelen gaan dus van het Ministerie van Justitie en Veiligheid naar het korps en vervolgens naar de Politieacademie. Ook zijn er nog additionele geldstromen van het korps naar de Politieacademie voor specifieke projecten, zoals de invoering van het Wetboek van Strafvordering en de invoering van het nieuwe stelsel Bewaken, Beveiligen en Beschermen. Tevens ontvangt de Politieacademie middelen voor het opleiden van medewerkers van derde partijen, zoals bijzondere opsporingsdiensten, de douane en de Koninklijke Marechaussee. Tot slot gaat er een directe geldstroom van het Ministerie van Justitie van Veiligheid naar de Politieacademie, omdat de Politieacademie een zelfstandig bestuursorgaan betreft. Dit betreft voornamelijk een vergoeding voor de directeur, de plaatsvervangend directeur en de leden van de Raad van Advies.

Met de middelen die de Politieacademie krijgt wordt onder andere instroom verzorgd. In 2021 is de tweejarige basis politieopleiding (PO21) gestart. Er bestaat een afspraak tussen het korps en de Politieacademie dat de Politieacademie jaarlijks 2.184 studenten PO21 opleidt. Na de opleiding gaan de aspiranten aan de slag in de gebiedsgebonden politiezorg. Ze zijn op dat moment startbekwaam, maar nog niet vakbekwaam en hebben dus nog extra begeleiding nodig. De politie heeft een tweejarig traject ontwikkeld om de afgestudeerden deze extra begeleiding te bieden en vakbekwaam te maken. Tijdens deze periode zijn de afgestudeerden zichtbaar op straat en worden ze ingezet voor de opsporing van veel voorkomende criminaliteit. Sommige van deze afgestudeerde kiezen er uiteindelijk voor om in de opsporing te gaan werken, maar het merendeel blijft in de gebiedsgebonden politiezorg werken.

In opdracht van het korps leidt de Politieacademie jaarlijks 720 studenten op die de opleiding Politiemedewerker specifieke inzet (PSI) volgen. De studenten krijgen na het afronden van deze 12-weekse opleiding een aanstelling voor de uitvoering van de politietaak met een specifieke inzetbaarheid. Afgestudeerden worden voornamelijk ingezet in de opsporing en intelligence. In de opsporing kunnen zij bijvoorbeeld worden ingezet bij forensische opsporing of de zedenrecherche. Ook is er overeenstemming over een directe en structurele instroomroute in de tactische opsporing op de functie medewerker en generalist, om de bezetting in de opsporing op orde te krijgen (zie ook onder Motie inzake onderzoek recherche aantrekkelijker maken). Daarnaast worden er nog bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) opgeleid voor politiewerk. BOA's worden na het afronden van de basis BOA-opleiding of BOA leertrajecten ingezet voor verschillende taken, zoals arrestantentaken, technisch verkeerstoezicht of het werk op de meldkamer. Naast het basis politieonderwijs zijn er mogelijkheden om op bachelor niveau in te stromen via de opleidingen tot rechercheur, wijkagent, politieagent en politie leider.

Tabel 1: aantal ingestroomde studenten per jaartal aan de Politieacademie

Instroom	2022	2023	2024
Basispolitieopleiding (PO21)	2.191	2.092	2.102
Politiemedewerker Specifieke Inzet (PSI)	402	434	717
ATH-BOA (basis BOA)¹³	0	534	1.044
Bacheloropleidingen	168	0	215

Voor zittende politiemedewerkers biedt de Politieacademie vakspecialistische politieonderwijs (VPO) aan dat bestaat uit verschillende opleidingen en trainingen, zoals rijopleidingen of de opleiding om hulpofficier van justitie te worden. Het doel van dit onderwijs is bijvoorbeeld verdieping, horizontale groei en/of het verzorgen van verplichte certificeringen. Ook hier heeft het korps een grote opleidingsbehoefte. In 2024 zijn 30.512 studenten, waaronder studenten afkomstig van derde partijen die onderwijs afnemen bij de Politieacademie, ingestroomd in 372 vakspecialistische opleidingen en -cursussen.

De druk op de Politieacademie om te voldoen aan de korpsvraag is groot. De opleidingscapaciteit van de Politieacademie is echter gebonden aan de vastgestelde bijzondere bijdrage. De laatste jaren overstijgt de opleidingsvraag vanuit de eenheden naar basis politieonderwijs (instroom), hoger politieonderwijs en vakspecialistische politieonderwijs het opleidingsaanbod van de Politieacademie. Het korps dient daarom binnen de financiële kaders keuzes te maken in hun opleidingsbehoefte. Het korps is ook verantwoordelijk voor de praktijkbegeleiding van studenten tijdens de basis politieopleiding. Tevens is het korps verantwoordelijk voor de begeleiding van afgestudeerden om vakbekwaam te worden. Door onderbezetting staat de begeleiding van studenten en afgestudeerden wel onder druk. Daarvoor is eerst meer operationele politiecapaciteit nodig.

Daarnaast herijkt het Ministerie van Justitie en Veiligheid met de Politie, Politieacademie en vakbonden, conform het arbeidsvoorwaardenakkoord 2024-2025, het systeem van aanstellen (verschillende inzetbaarheid en bevoegdheden), opleiden en doorstroommogelijkheden. Er wordt onder andere gekeken naar mogelijkheden voor een meer gedifferentieerde instroom. In het kader van de cao-besprekingen is JenV samen met de politievakorganisaties, politie en de Politieacademie hierover in gesprek.

Het korps zal de komende periode keuzes moeten maken in haar opleidingsbehoefte met in achtname van het aantal nieuwe politiemedewerkers dat het korps kan absorberen. Daarbij is elke keuzes lastig, want bijvoorbeeld meer politiemedewerkers met een specifieke inzet laten doorstromen naar de zedenrecherche zorgt voor minder nieuwe politiemedewerkers elders. Een strategische personeelsplanning op basis van strategische personeelsprognose zal de Politie meer inzicht bieden in wat wel en niet mogelijk is. Op die manier kan een onderbouwd beeld gevormd worden van de optimale instroom, doorstroom en de bijbehorende opleidingsbehoefte. Daarbij dient ook rekening gehouden te

¹³ De Politieacademie is sinds 1 januari 2023 verantwoordelijk voor de BOA basisopleiding en sinds december 2023 verantwoordelijk voor een aantal BOA-leertrajecten. Dit verklaart de oplopende getallen. De genoemde opleidingen worden verzorgd in samenwerking met externe aanbieders.

worden met een mogelijke impact op de wervingskansen van de politie nu de nieuwe wervingscampagne van Defensie van start is gegaan om in 2030 minstens 100.000 mannen en vrouwen in dienst te hebben.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Motie inzake onderzoek recherche aantrekkelijker maken

De motie van het lid Mutluer verzoekt de regering om te onderzoeken hoe de recherche aantrekkelijker gemaakt kan worden.¹⁴ Tevens heeft uw Kamer in meerderheid voor een motie gestemd van het lid Mutluer tijdens het tweeminutendebat Politie in januari 2025 over de mogelijkheid tot het ontwikkelen van een modulaire rechercheopleiding.¹⁵ De moties worden als volgt uitgevoerd.

Met de vakbonden werken de korpschef en ik – in onze rol als gezamenlijk werkgever – aan een structurele route voor (zij-)instroom in de Tactische Opsporing, om de bezetting in de opsporing op orde te krijgen. Op 5 juni 2025 heeft besluitvorming hierover plaatsgevonden: het vakgebied Tactische Opsporing wordt hybride. Dit houdt in dat het vakgebied toegankelijk is en blijft voor breed opgeleide politiemensen (doorstroom vanuit de gebiedsgebonden politie (GGP) en daarnaast ook toegankelijk wordt voor directe instroom van buiten de politie. Via deze nieuwe directe instroomroute in de opsporing zullen nieuwe medewerkers bekwaam worden gemaakt voor het vak rechercheur door het volgen van een korte algemene politieopleiding voor een executieve aanstelling in combinatie met vakgericht leer-, ontwikkel- en opleidingsaanbod. We houden hierbij oog voor voldoende loopbaanperspectief, om rechercheurs ook langere tijd voor de opsporing te kunnen behouden. In diverse eenheden is gestart met een tijdelijk alternatief voor deze nieuwe instroomroute. Uit de ervaringen in de eenheden blijkt dat er veel animo is om van buiten de politie in te stromen in de opsporing, en dat werken als rechercheur aantrekkingskracht heeft. Behoud van rechercheurs vergt nog extra aandacht.

Er zijn nu en straks daarmee vier instroomroutes in de opsporing. Ten eerste de doorstroom vanuit de GGP. Deze route bestond van oudsher en zal blijven bestaan. Ten tweede via de bachelor rechercheur, de hbo-instroom via de Politieacademie. In het verleden waren dit de recherchekundigen. Ten derde directe instroom in de opsporing op mbo-niveau. Dit is de nieuwe structurele instroomroute waar op 5 juni besluitvorming over heeft plaatsgevonden met de vakbonden – en de instroom die nu via tijdelijke alternatieven plaatsvindt. Ten vierde blijft het ook mogelijk om als specialist in te stromen in de opsporing, op o.a. de terreinen digitaal, financieel-economisch, forensisch, milieu en zeden. Op basis van de instroomcijfers van 2024, conform de Jaarverantwoording politie die ten behoeve van het verantwoordingsdebat met uw Kamer is gedeeld¹⁶, is de verwachting dat met deze vier instroomroutes de opsporingscapaciteit de komende jaren zal toenemen. Vanuit de strategische personeelsontwikkeling zal de korpschef sturen op de gewenste mix vanuit deze verschillende instroomroutes. Bijkomend effect van de mogelijkheid van directe instroom in de opsporing is dat de ontwikkeling van de bezetting in de opsporing niet alleen afhankelijk is van de GGP. De verwachting is dat ook de krapte in de GGP de komende jaren zal afnemen.

Een korte samenvatting voor beide moties: de aantrekkelijkheid van de recherche blijkt uit de instroomcijfers. Het behoud van rechercheurs voor de opsporing vergt nog aandacht. Dat zit hem vooral in loopbaanperspectief. Ik werk daaraan met de

¹⁴ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1230

¹⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1244

¹⁶ Politie Nederland, *Jaarverantwoording 2024*, Den Haag: Politie, 2025

korpschef en de politievakbonden. De motie van de modulaire rechercheopleiding wordt ingevuld door de invulling van een nieuwe structurele instroomroute in de opsporing, waarin de opleiding – verzorgd onder verantwoordelijkheid van de Politieacademie – zich richt op een combinatie van het verkrijgen van bevoegdheden en inhoudelijke opsporingskennis en vaardigheden. Vervolgens zijn er mogelijkheden om allerlei verdiepende en verbredende rechercheopleidingen te volgen in het vakspecialistisch politieonderwijs. Ik beschouw de moties hiermee als afgedaan.

Toezegging inzake het verdiepend onderzoek inzake de uitstroom

Tijdens het commissiedebat politie van 19 december 2024 heb ik toegezegd in te gaan op het verdiepend onderzoek naar loopbaanwensen en hoe de korpschef hierop inspeelt voor het behoud van politiepersoneel.¹⁷ Zoals in het tweede halfjaarbericht politie 2024 toegelicht, is de focus van de arbeidsmarktstrategie, die aanvankelijk vooral op instroom lag, inmiddels verbreed naar het behoud van politiepersoneel. Recentelijk heeft in dat kader een onderzoek plaatsgevonden naar de loopbaanverwachtingen en -wensen van politiemedewerkers.

Een belangrijk aspect dat naar voren kwam, is aandacht voor ontwikkeling. Er komt een grote wens naar voren om te verbreden in kennis en vaardigheden, te specialiseren door kennis en vaardigheden te verfijnen en afwisseling in het werk te creëren door verschillende ervaringen op te doen. Dit draagt voor de medewerker bij aan zowel het uitgedaagd blijven worden als het gewaardeerd voelen. Daarnaast komt ontwikkeling in de vorm van een verticale loopbaanstap ook uit het onderzoek naar voren als wens.

De korpschef heeft bij mij aangegeven in te spelen op deze wensen. Er zal onder meer in de Resultaat- en Ontwikkelgesprekken met medewerkers worden gesproken over ontwikkeling en door groei. Medewerker en leidinggevende zullen met verschillende instrumenten beter worden gefaciliteerd om dit gesprek goed te kunnen voeren en zo de loopbaanontwikkeling persoonsgericht en passend te kunnen vormgeven. Zo blijft de politie niet alleen een aantrekkelijk werkgever voor kandidaten op de arbeidsmarkt, maar ook voor het reeds zittende personeel.

In het kader van de arbeidsmarktstrategie wordt niet alleen hard gewerkt aan de instroom en het behoud van personeel, maar ook aan het betrekken van jongeren bij het politiewerk. Hier zijn diverse manieren voor. Zo kan men stage lopen bij de politie. De politie heeft een stagebureau dat werkt aan professionalisering van deze stageplekken. Ook kan men op steeds meer plekken bij de politie werken als werkstudent. Ten slotte is er bij de politie ook de mogelijkheid om deel te nemen aan de Maatschappelijke Diensttijd. Jongeren leren hierin meer over wat het politiewerk inhoudt, krijgen meer inzicht in hun eigen kwaliteiten en morele kompas en krijgen maatschappelijke vaardigheden aangereikt.

Hiermee beschouw ik de twee toezeggingen als afgedaan.

Moties inzake gehoorbescherming en veiligheidshelmen jaarwisseling en uitbreiding van de uitrusting en de gewelds- en verdedigingsmiddelen

De motie van het lid Van der Werf, verzoekt de regering voldoende gehoorbescherming en veiligheidshelmen aan de politieagenten en hulpverleners voor de volgende jaarwisseling aan te bieden.¹⁸ Naar aanleiding van deze motie

¹⁷ Kamerstukken II, 2024/25, TZ202412, nr. 156

¹⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 28684, nr. 753

informeer ik uw Kamer over de stand van zaken rondom gehoorbescherming en bescherming van politie en andere hulpverleners tijdens de jaarwisseling.

Politie

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Gehoorbescherming en veiligheidshelmen

De politie streeft naar optimale gehoorbescherming voor iedere operationele politiemedewerker die dit nodig heeft voor de uitvoering van de politietaak. Voor deze politiemedewerkers worden dan ook verschillende soorten gehoorbescherming beschikbaar gesteld. Zo zijn reguliere oordoppen op alle politielocaties beschikbaar en kunnen politiemedewerkers van de basisteams en aspiranten aangemeten otoplastieken aanvragen. Deze aangemeten otoplastieken bieden bescherming en staan in directe verbinding met de meldkamer in combinatie met een dynamische headset. In 2023 heeft onderzoek door de politie uitgewezen dat de gehoorbescherming waarmee politiemedewerkers zijn uitgerust voldoende bescherming bieden tegen consumentenvuurwerk. Tegen zwaar illegaal vuurwerk is helaas geen enkele vorm van gehoorbescherming afdoende als het dichtbij tot ontploffing komt.

In het najaar van 2024 heeft TNO test uitgevoerd waaruit bleek dat er gehoorbescherming beschikbaar is die een significant betere bescherming biedt dan de huidige gehoorbescherming van de politie. Afgelopen jaarwisseling hield de politie dan ook een pilot met deze nieuwe gehoorbescherming. Uit de evaluatie bleek dat politiemedewerkers, met deze nieuwe gehoorbescherming, een significant betere bescherming ervoeren dan met de huidige aangemeten otoplastieken. ME'ers en politiemedewerkers in de noodhulp, die dienst hebben tijdens de jaarwisseling, worden voorzien van deze nieuwe gehoorbescherming.

In aanloop naar elke jaarwisseling adviseert de politie haar medewerkers over veilig en gezond werken tijdens oud en nieuw. In opleiding en training worden politiemedewerkers geïnstrueerd over afstand houden van de bron (zwaar vuurwerk), het juist gebruik van gehoorbescherming en de nazorg die beschikbaar is na een knaltrauma. Op deze wijze beschermt de politie als werkgever haar medewerkers zoveel als mogelijk.

Gewelds- en verdedigingsmiddelen

Het is van groot belang dat politiemedewerkers en leden van de Mobiele Eenheid – naast gehoorbescherming – toereikend zijn uitgerust met beschermende kleding en middelen om veilig op te kunnen treden bij openbare ordeverstoringen. De vraag naar voldoende uitrusting en middelen ter bescherming van de politie en/of ME is daarom onderwerp van voortdurende monitoring. In het kader van het programma Politie en Openbare Orde Management worden de mogelijkheden onderzocht om de slagkracht en de inzet van de ME te verbeteren. Onderdeel daarvan is de vraag of aanvullende wapening en/of uitrusting daarbij van meerwaarde kunnen zijn. Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan de op 26 november 2024 aangenomen motie van het Kamerlid Michon-Derkzen.¹⁹

De medewerkers van het genoemde programma hebben in afstemming met de eenheden een inventarisatie gemaakt van middelen die het optreden van de Mobiele Eenheid versterken. Momenteel worden de mogelijkheden verkend om over te gaan tot aanschaf van de gewelds- en verdedigingsmiddelen. Daarbij wordt ook gekeken naar Bedrijfsvoeringsaspecten zoals opleiding, training, beheer

¹⁹ Kamerstukken II, 2024/25, 36 600, nr. 79

en stalling. Dit proces bevindt zich in een vergevorderd stadium. Nadat deze fase is afgerond kan worden gestart met het verwerven en prepareren op het gebruik van de middelen.

Ook vinden er gesprekken plaats over de voor- en nadelen van het beschikbaar stellen van een helm aan politiemedewerkers, die geen deel uitmaken van de ME, tijdens bijvoorbeeld de jaarwisseling. Het dragen van een helm kan nuttig zijn en extra bescherming bieden, maar er kleven ook nadelen aan. De politie wil benaderbaar zijn en de-escalerend optreden. Het is de vraag of het dragen van een helm daartoe bijdraagt en over het algemeen wordt terughoudend omgegaan met het dragen van een helm. Wel kan de helm als voorzorgsmaatregel van toegevoegde waarde zijn. Als de situatie ter plaatse zodanig is dat het dragen van een helm noodzakelijk wordt geacht, kan daartoe alsnog worden besloten. Het advies aan politiemedewerkers blijft om op veilige afstand te blijven indien dat noodzakelijk is.

De motie van lid Van der Werf ziet ook op andere hulpverleners die in situaties terecht kunnen komen waarin vuurwerk wordt afgestoken. Dit betreffen boa's, ambulance- en brandweermedewerkers.

Buitengewoon opsporingsambtenaren

Ook voor buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: boa's) is het van belang dat zij hun taken goed en veilig kunnen uitoefenen. Het is de verantwoordelijkheid van de werkgevers van boa's om te zorgen voor een goede uitrusting van hun personeel voor de uitvoering van hun taken.

Ambulance

Namens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kan worden aangegeven dat het waarborgen van een gezonde en veilige werkomgeving voor ambulancemedewerkers de verantwoordelijkheid van de werkgevers is, zoals vastgelegd in de Arboret. Werkgevers in de ambulancezorg hebben de veiligheidshelm gedurende het hele jaar beschikbaar gesteld in de ambulance. Tijdens de jaarwisseling is voor alle ambulancemedewerkers aanvullende gehoorbescherming beschikbaar in de vorm van een *foam plug*. Ook zijn aangemeten otoplastieken in de meeste regio's via de bedrijfsarts aan te vragen. Branchevereniging Ambulancezorg Nederland (AZN) geeft aan dat ambulancemedewerkers tijdens de jaarwisseling doorgaans weinig tot niet door vuurwerkincidenten worden getroffen of te maken krijgen met agressie en geweld. Afgelopen jaarwisseling is er één melding gedaan van een verbaal incident.

Brandweer

Gezien de aard van het werk zijn (repressieve) brandweermedewerkers standaard voorzien van een helm met vizier en een bluspak met veiligheidslaarzen. Daarnaast ligt op elk voertuig, zeker op de eerstelijnsvoertuigen en tankautospuiter, gehoorbescherming in de vorm van een *foam plug*. Met deze uitrusting zijn brandweermedewerkers, volgens de brandweer, voldoende beschermd tegen vuurwerk en is aanvullende uitrusting dan ook niet nodig. Wel bereidt de brandweer zich extra voor op oud en nieuw door voorbereidende planvorming en aangepaste procedures. Denk hierbij aan het in kaart brengen van risicogebieden, gezamenlijke inzet of schouwen met politie.

Ik beschouw hiermee de motie van Lid van der Werf als afgedaan.

Toezegging inzake stelsel beroepsgelateerde gezondheidsklachten en afronding restschadedossiers

Sinds 1 april 2025 vervangt het stelsel Beroepsgelateerde gezondheidsklachten de oude regelingen voor een dienstongeval, beroepsziekte en beroepsincident. In dit nieuwe stelsel staan aandacht en zorg voor de politiemedewerker voorop. Politiemedewerkers kunnen makkelijker en sneller aanspraak maken op voorzieningen uit de rechtspositie omdat er gewerkt wordt vanuit vertrouwen in plaats van een juridische erkenningsprocedure. Het doel ervan is dat de politiemedewerker zich kan richten op dat wat belangrijk is; diens herstel en re-integratie. Over de rechtspositionele gevolgen bij materiële en immateriële schade zijn afspraken gemaakt met de politievakbonden die zijn opgenomen in een Algemene Maatregel van Bestuur en een Ministeriële Regeling.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

De 216 langlopende PTSS-restschadedossiers, waarover ik uw Kamer periodiek heb geïnformeerd, zijn in grote meerderheid afgewikkeld. In het commissiedebat politie op 25 september 2024 heb ik uw Kamer toegezegd te bevorderen dat de vijf nog resterende zaken op afzienbare termijn zouden worden afgerond.²⁰ Deze vijf zijn in het belang van het individu – en in goed overleg met hen – nog niet tot afronding gekomen. Gezien de complexiteit van deze dossiers kan ik hierover ook geen verwachting duiden. De politie staat in verbinding met deze collega's en diens vertegenwoordiging en monitort scherp. Zodra deze vijf resterende zaken zijn afgerond, zal ik uw Kamer daarover informeren.

Toezegging borging Taskforce Onze Hulpverleners Veilig

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het voorstel tot borging van het thema geweld tegen hulpverleners zoals ook door uw kamer is verzocht in de motie van het lid Diederik van Dijk.²¹ De Taskforce loopt formeel tot en met het eerste kwartaal van 2026. Het voorstel tot borging verwacht ik na de zomer aan uw Kamer te kunnen sturen.

Motie update adviescommissie LO&LX

De adviescommissie LO&LX onder leiding van dhr. Schneiders is per 1 november 2024 in opdracht van de korpschef gestart met haar werkzaamheden. Op verzoek van de Kamer werd hierbij ook voorzien in openbare rapportages²², deze rapportage is als bijlage 5 bij dit halfjaarbericht gevoegd. De commissie stelt vast dat er na de vorming van de twee eenheden - die bestond uit de technische splitsing van de oude LE, de schouw van alle leidinggevenden en de gedeeltelijke vestiging van een nieuwe (domein)structuur - een volgende fase is aangebroken.

LO en LX hebben te maken met soms hardnekkige patronen en knelpunten die doorbroken moeten worden maar er is ook de realiteit van hoge operationele druk, beperkte middelen, schaarse capaciteit binnen de bedrijfsvoering en complexe vraagstukken. Daar komt bij dat de NAVO-top dit jaar een groot beslag legt op de politie en zeker ook op LO en LX. Daarbij waarschuwt de commissie voor te grote ambities en signaleert de noodzaak voor een doordachte haalbare aanpak per eenheid op basis van slimme keuzes. Het is zaak met beperkte tijd, middelen en energie effectieve veranderingen op werkcultuur en leiderschap merkbaar te gaan maken. Dit is uitgewerkt in een veranderagenda per eenheid, die recht doet aan

²⁰ Handelingen Tweede Kamer, 25 september, toezegging Minister van Justitie en Veiligheid betreffende stelsel beroepsgelateerde gezondheidsklachten en afronden restschadedossiers

²¹ Kamerstukken II, 2024/25, 36600, nr. 100

²² Kamerstukken II, 2024/25, 29 628, nr. 1227

de unieke en specifieke opgaven die er zijn voor beide eenheden, met een sterke focus op effectiviteit en haalbaarheid.

De korpschef legt momenteel de laatste hand aan een advies over de formalisatie van de inrichting en organisatie van de landelijke eenheden. Dit is lijn met eerder gemaakte afspraken na besluiten van mijn ambtsvoorganger in maart 2023 over de splitsing van de Landelijke Eenheid en in september 2023 over de hoofdstructuur. Na verdere doorontwikkeling de afgelopen periode is dit een volgende stap in lijn met deze eerder genomen besluiten, waarbij de oude dienstenstructuur wordt losgelaten en gewerkt wordt in thematische domeinen die elk onder de verantwoordelijkheid vallen van een hoofd operatie. Ook de commissie ziet dit als randvoorwaarde voor beide landelijke eenheden om verder te bouwen. Met de doorvoering van de structuur wordt bovendien de status van een aantal al langer bestaande tijdelijke onderdelen geformaliseerd. Voor een klein deel van het personeel geldt dat er beperkte personele gevolgen zijn, bijvoorbeeld omdat het team waar ze nu in zitten alsnog wordt gesplitst of geplaatst zal worden bij de andere landelijke eenheid. Ik zal hier op korte termijn een besluit over nemen. Voor het doorvoeren van de domeinenstructuur is aanpassing van het Besluit beheer politie noodzakelijk.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

De focus van de commissie lag de afgelopen maanden sterk op de twee eenheden en het adviseren vanuit veranderkundige perspectief op hun doorontwikkeling. De komende periode zal de commissie haar aandacht ook gaan richten op de korpsopgaven zoals datagedreven werken. Ik wil graag, mede namens de korpschef, mijn dank uitspreken richting de commissie voor haar scherpe inzichten en zeer waardevolle adviezen die helpen deze transitie verder te brengen.

Toezegging implementatie tapsysteem

In het tweede halfjaarbericht politie 2024 informeerde ik uw Kamer over de eerste stap in de livegang van het nieuwe tapsysteem. Op basis van deze eerste beperkte operationele ingebruikname kon de politie begin dit jaar besluiten tot verdere invoering van het nieuwe systeem. Na de aanvang van de uitrol in februari is het systeem inmiddels in gebruik bij alle politie-eenheden en de ketenpartners. Het verloop van de implementatie wordt steeds nauwgezet gemonitord zodat bij eventuele technische problemen er direct actie kan worden ondernomen. Een aantal restpunten in de implementatie vereist nog de nodige aandacht. De huidige verwachting is dat in de tweede helft van dit jaar de implementatie van het nieuwe tapsysteem wordt voltooid en het oude systeem is uitgezet.

In het vragenuur van 26 november 2024 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de monitoring op de implementatie van het nieuwe tapsysteem door de Auditcommissie politie.²³ De Auditcommissie van de politie adviseert de korpschef over het borgen van de kwaliteit van de bedrijfsvoering, zoals de beheersing van de primaire processen en de werking van de planning en controlcyclus, de jaarverantwoording en de financiële verslaglegging. Ook adviseert de Auditcommissie over de organisatieontwikkeling, de inrichting en werking van het stelsel van intern toezicht, het auditbeleid en het risicomanagement in het korps.

De betrokkenheid van de Auditcommissie politie op het onderwerp tapsysteem is gestart in het najaar van 2022. Naar aanleiding van de aandacht in de media en

²³ Handelingen Tweede Kamer, 26 november 2025, toezegging Minister van Justitie en Veiligheid betreffende implementatie van het nieuwe tapsysteem

de Kamer over onder meer storingen en veiligheidsrisico's in het huidige tapsysteem en ook over de duur van implementatie van het nieuwe systeem, heeft de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid de politie gevraagd om de rapportages die de politie opmaakt en hanteert in haar reguliere monitoringsystematiek en (bij)sturing, voortaan ook te laten toetsen door de Auditcommissie politie. Sindsdien is er tijdens elk overleg over interceptie gesproken. De Auditcommissie heeft de afgelopen periode waardevolle adviezen verstrekt aan de Korpsleiding en aan het programma vernieuwing interceptie.

Ik beschouw de toezegging hiermee als afgedaan.

Toezegging inzake informeren over de hoofdlijnen van de doorlichting op het gebied van IV

Zoals toegezegd informeer ik u over de stand van zaken van de informatievoorziening (IV) bij de politie.²⁴ Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de opvolging van het rapport over de doorlichting van de informatievoorziening, informatiebeveiliging, privacy, Wet open overheid, continuïteit en vernieuwing.

Opvolging rapport Doorlichting informatievoorziening

In de verzamelbrief politie van 11 april jl. berichtte ik uw Kamer over het onderzoeksrapport naar de IV bij de politie uitgevoerd door adviesbureau EY. Deze doorlichting heeft plaatsgevonden in opdracht van de korpschef als onderdeel van de Taskforce Ombuigingen.

Uit het rapport kwam naar voren dat de interne beheersing van de IV-inrichting en -processen bij de politie verbetering behoeft. Dit is eens te meer noodzakelijk omdat de politie een brede IV-opgave kent. De IV bij de politie moet zich continu doorontwikkelen om blijvend te kunnen inspelen op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. De grote opgave van de politie is tegelijkertijd (a) de basis op orde brengen van de IV-voorziening, (b) blijvend vernieuwen en (c) voldoen aan eisen op het gebied van informatiebeveiliging en de bescherming van persoonsgegevens. Deze opgave leidt tot een hoge capacitaire inzet van gespecialiseerd personeel en derhalve tot hoge kosten.

Het EY-rapport heeft geleid tot een breed scala aan aanbevelingen, die overwegend betrekking hebben op deze IV-inrichting/processen en de grote IV-programma's. Het rapport bevat adviezen ter verbetering van de sturing, beheersing, efficiëntie en kostenbesparing.

De korpsleiding heeft de aanbevelingen overgenomen. Op verzoek van de korpsleiding heeft de politie een plan van aanpak opgesteld welke voorziet in een tijdelijke doorvoering van de gestelde aanbevelingen.

Informatiebeveiliging

Het doel van informatiebeveiliging is het beschermen van de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van politiegegevens en digitale middelen. Informatiebeveiliging is daarmee cruciaal geworden voor de fysieke veiligheid van politiemedewerkers op straat en voor de veiligheid van de Nederlandse burger. Het is daarnaast essentieel dat de politieorganisatie digitaal weerbaar is en blijft door onder andere beveiligingsmaatregelen te implementeren en bewustwording over de digitale dreigingen te vergroten.

²⁴ Kamerstukken II, 2024/25, TZ202412, nr. 156

De ambitie van de politie is om wendbaar en weerbaar te zijn en te blijven tegen digitale dreigingen en aanvallen. Hiervoor zijn diverse initiatieven opgestart vanuit het informatiebeveiliging stelsel (IB-stelsel) binnen de politie en is het IB-stelsel ingericht op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Op strategisch niveau zijn de afgelopen periode de voorbereidende werkzaamheden verricht om tot een vaststelling van de herijkte IB-strategie en het IB-stelsel te komen. Zowel de herijkte IB-strategie als het IB-stelsel zijn maart 2025 door de korpsleiding vastgesteld.

Cybersecurity en informatiebeveiliging zijn momenteel de meest prioritaire onderwerpen binnen de politie. Er is geïnvesteerd in een verbeterde cybersecurityorganisatie, waaronder in betere monitoringsinstrumenten.

De implementatie van additionele maatregelen heeft, mede vooruitlopend op de NAVO-top, de volle aandacht. De sturing hierop is aangescherpt en er is meer focus aangebracht in de prioritering van lopende projecten in het kader van het aantoonbaar verhogen van de weerbaarheid.

Op basis van actuele gebeurtenissen in de cyberwereld worden elke maand de mogelijke dreigingen, die actoren voor de politie vormen, geanalyseerd. Op basis van deze analyse wordt eventueel het strategisch dreigingsbeeld bijgesteld. Het cyberbewustzijn van alle medewerkers is vergroot, onder meer door verplichte e-learning.

Privacy

Het Intensiveringsprogramma Privacy is afgerond, op dit moment wordt nog gemonitord of de acties die genomen moeten worden na afronding van het intensiveringsprogramma afdoende worden opgepakt. De focus ligt op dit moment voornamelijk op het actualiseren van de convenanten en het mitigeren van de issues die naar voren zijn gekomen uit de uitgevoerde Gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (GEB's). De externe audit op de Wet politiegegevens (Wpg) die is uitgevoerd door KPMG heeft tot een afkeurend oordeel geleid. Aan de hand van de geconstateerde risico's en aanbevelingen is een verbeterrapport opgesteld en vastgesteld. Er wordt structureel gemonitord of de uitkomsten van het verbeterrapport en de GEB's met afdoende voortgang worden opgepakt, en daar wordt zo nodig extra aandacht voor gevraagd.

Ook de privacygovernance van het korps wordt structureel verbeterd. Met het aanhalen van deze governance wordt beoogd dat de diverse verantwoordelijkheden rondom privacy duidelijker binnen de politieorganisatie worden belegd, dat het zogenaamde *three lines of defence* model rondom privacy wordt versterkt inclusief betere rapportages en verantwoordingslijnen, dat de schaarse privacy capaciteit efficiënter kan worden ingezet en kennis rondom privacy aspecten duurzaam wordt geborgd.

Open op Orde en Wet open overheid

Het programma 'Open op Orde politie' realiseert de opdracht om versneld de informatiehuishouding binnen de politie op orde te brengen: ondersteunend aan gebruikers, processen, en voorwaardelijk voor compliance aan o.a. Archiefwet en Wet open overheid.

In het kader van de Woo (Wet open overheid) zijn in het eerste kwartaal van 2025 bij de politie 14 fte's gestart voor de afhandeling van Woo-verzoeken. Daarnaast is de politie vooruitlopend op de wettelijke verplichting van actieve openbaarmaking gestart met de maandelijkse publicatie van een zogenaamde klachtoordelenoverzicht op haar website.

Continuïteit

Voor een efficiënt 24/7 primaire politieproces wordt de politie steeds meer afhankelijk van continuïteit IV-voorzieningen. Mobiele IV-middelen (netwerklaptop en smartphones) worden steeds vaker ingezet. Het aantal gebruikersvragen over IV en meldingen van IV-storingen en/of uitval IV-diensten vanuit de politieorganisatie neemt gestaag toe. Deze stijging heeft diverse oorzaken bijvoorbeeld:

- Benodigde maatregelen tot versterken cyberveiligheid leiden tot gebruikersvragen over ongemak ten aanzien van vaker inloggen en aanmelden en/of juiste instellingen
- Kwetsbaarheden van standaard Microsoft Office producten
- Gevoeligheid mobiele middelen ten aanzien van tijdig updates

De politie maakt onderscheid in prioriteitsniveaus ten aanzien van oplossen van IV-storingen. De zogenaamde prio-1 storing (hoogste prioriteit) ligt nu op 140 storingen. 72% van de PRIO-1 verstoringen zijn binnen 4 uur opgelost.

Vernieuwing

Zoals eerder gemeld zal de politie met relatieve schaarse capaciteit blijvend moeten vernieuwen. Deels om applicaties die (bijna) *end of life* zijn tijdig te vervangen en deels omwille van blijvende aansluiting bij technologie ontwikkelingen en opgave. Belangrijke vernieuwingstrajecten die op dit moment worden uitgevoerd zijn onder meer

- Programma Vernieuwend Registreren – het vervangen van (verouderde) primaire processystemen middels een toekomstvaste voorziening die uitermate geschikt is voor mobiele werken;
- Modernisering Informatievoorziening Bedrijfsvoering – toekomstvaste IV-voorzieningen voor capaciteitsplanning, HRM, financieel beheer, etc.;
- het invoeren van het nieuwe Wetboek van Strafvordering in de IV-systemen;
- en cybersecurity opgaven.

Positie van de politie in de samenleving

Motie inzake informeren over de voortgang op de interne en externe monitoring van het plan van aanpak uitsluiting, racisme en discriminatie

De motie van lid van der Werf verzoekt de regering om de Kamer periodiek te informeren over de manier waarop de uitvoering van de aanpak uitsluiting, discriminatie en racisme wordt gemonitord.²⁵ Afgesproken is om het recent opgestelde ontwikkelkader vanuit de onlangs door de NSCR (Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving) ingestelde leerstoel *evidence based policing* wetenschappelijk te toetsen op validiteit. Dit om te onderzoeken of het kader voldoende representatief is om als maatstaf te dienen bij het meten van de voortgang bij de aanpak van uitsluiting, discriminatie en racisme. Waar nodig wordt het ontwikkelkader verder geoptimaliseerd en aangevuld, zodat duurzaam

²⁵ Kamerstukken II, 2022/23, 29628 nr. 1167

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

gegronde conclusies kunnen worden getrokken uit de voortgangsonderzoeken en de kwalitatieve monitoring van de aanpak van UDR te borgen. De gesprekken hierover zijn momenteel nog gaande.

Ook de politie heeft behoefte aan het volgen van de aanpak en het meten van de resultaten. Daarom heeft de politie een intern monitoringsproces ingericht waarbij gebruik wordt gemaakt van diverse instrumenten, zoals het beter registreren van meldingen met betrekking tot uitsluiting, discriminatie en racisme, de Medewerkersmonitor (MEMO) en de teamscan. Deze instrumenten worden gelijktijdig en naast elkaar ingezet. Ook het toepassen van de methodiek van collegiale visitatie wordt hierbij overwogen. Daarnaast zal er worden onderzocht op welke wijze de recent met behulp van de hoogleraren Denktas/Engels ontwikkelde methodiek die inzicht geeft in het volwassenheidsniveau van de eenheid op het gebied van D&I, als ook de groeimogelijkheden van elke eenheid, gefaseerd in de hele organisatie kan worden toegepast.

Toezegging inzake rapporteren over het aantal gegronde klachten

Naar aanleiding van het verzoek van lid Michon-Derksen in het commissiedebat politie op 19 december 2024 informeer ik uw Kamer over de klachtenbehandeling bij de politie.²⁶

De politie probeert haar taak zo professioneel mogelijk uit te voeren: zorgvuldig, onpartijdig en betrouwbaar. Wanneer burgers dat niet zo ervaren, kunnen zij een klacht indienen.²⁷ Een juiste klachtbehandeling vergroot het vertrouwen van de burger in de politie, tegelijkertijd is het voor de politie een belangrijk middel om intern het lerend vermogen van de organisatie te versterken en om het imago van de politie te verbeteren. De klachtbehandeling van de organisatie is in de afgelopen jaren verbeterd en geprofessionaliseerd. Hierover heb ik uw Kamer regelmatig geïnformeerd.²⁸

Het volgende overzicht is gebaseerd op de jaarverantwoordingen politie in de periode 2020 – 2024 en bevat het aantal ontvangen klachten als ook de wijze van behandeling.²⁹ De verschillende fasen worden hieronder toegelicht.

Tabel 2: Overzicht klachtenbehandeling over de periode 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Afgerond	12.728	13.043	11.712	13.241	13.707
Aannemen	3183	3735	2816	3349	2938
Eerste fase	9434	9216	8833	9819	10.708
Tweede fase	111	92	63	73	61
Nog in behandeling	598	1227	878	939	964
Aannemen	221	573	361	389	390

²⁶ Kamerstukken II, 2024/25, TZ202412, nr. 156

²⁷ Definitie van een klacht: iedere uiting van ongenoegen gericht tegen een concrete gedraging van een betrokken medewerker.

²⁸ Kamerstukken II, 2022/23, 29628 nr. 1193.

²⁹ De peildatum van het aantal ontvangen klachten is telkens op 6 jan van het betreffende jaar. Inmiddels zijn de nog in behandeling zijnde klachten tot en met 2023 afgerond.

Eerste fase	317	583	471	495	509
Tweede fase	60	71	46	55	65
Eindtotaal ontvangen klachten	13.326	14.270	12.590	14.180	14.671

Tabel 3: Aantal gegronde klachten over de periode 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Gegronde verklaard	69	90	65	75	24

Toelichting

Bij een klachtenprocedure gaat het in beginsel niet over gelijk hebben of gelijk krijgen, maar om inzicht in ieders handelen, zodat wederzijds begrip en erkenning ontstaat. De behandeling van klachten is bij voorbaat niet gericht op het straffen van politiemedewerkers en deze komen daarom ook niet in het personeelsdossier terecht. Wel kan een klacht een signaal zijn om nader onderzoek te verrichten naar een medewerker. De klachtenprocedure wordt tijdelijk geschorst als er een intern onderzoek plaatsvindt of aangifte is gedaan tegen de medewerker. Onderstaand wordt de klachtenprocedure toegelicht.

Aannemen

Na het indienen van de klacht wordt een klachtbehandelaar toegewezen die beoordeelt of de klacht ontvankelijk is en in behandeling kan worden genomen. De klachtbehandeling bestaat vervolgens uit twee verschillende fasen.³⁰

Fase 1 - Bemiddeling

Als de klacht ontvankelijk is gaat deze door naar fase 1. In de eerste fase neemt de klachtbehandelaar contact op met klager en overlegt over de klacht die door hem of haar is ingediend. Dit eerste contact is bedoeld om de klachtbehandeling toe te lichten, om vast te stellen welke klachtelementen de klager heeft aangevoerd, wat het doel is van de klacht en in hoeverre de klacht voor verdere behandeling in aanmerking komt. Als de klachtbehandelaar denkt dat een gesprek tussen de klager en de politiemedewerker tot een oplossing kan leiden, vindt een bemiddelingsgesprek plaats. Als de klager aangeeft tevreden te zijn met de afhandeling wordt de klachtenprocedure hiermee beëindigd. Indien dit niet leidt tot de gewenste uitkomst kan de klager de behandeling voortzetten in fase 2.

Fase 2 – Onafhankelijk advies en oordeel

In de tweede fase van de klachtbehandeling kan de klager bij de politiechef een oordeel vragen over hun klacht. Hiertoe beschikt iedere eenheid over een onafhankelijke klachtencommissie die klachten onderzoekt en die de politiechef adviseert over het oordeel over een klacht. De commissies bestaan uit leden die niet voor de politie werken. Dit is bepaald in de Regeling klachtbehandeling politie.³¹ Naast de commissie laten de politiechefs zich ook adviseren door burgemeesters en hoofdofficieren van justitie. Alleen in de 2e fase wordt een beslissing (gegrond, ongegrond, geen oordeel) genomen door de politiechef. In

³⁰ <https://www.politie.nl/informatie/dit-gebeurt-met-uw-klacht.html>

³¹ Regeling klachtenbehandeling politie, artikel 3, lid 1
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0032607/2023-01-01>

geval van een gegrondverklaring is de Politiechef van mening dat er leermomenten zijn voor de betrokken politiemedewerker als mogelijk ook de organisatie. Ook de leidinggevende wordt hiervan op de hoogte gesteld. Hieruit kunnen vervolgacties voortkomen zoals bespreking in teamverband, bespreking in de briefing, bericht voor interne communicatie en/of sociale media, of een individueel gesprek met de betrokken politiemedewerker. De politie publiceert de genomen beslissing op haar website.³² Ook de klager wordt geïnformeerd over het advies van de klachtencommissie en het oordeel van de Politiechef. Hiermee eindigt tevens de klachtenbehandeling. Indien de klager zich niet kan vinden in het oordeel van de Politiechef kan deze zich wenden tot de Nationale Ombudsman.

Ik beschouw de toezegging hiermee als afgedaan.

Motie inzake weerbaarheidsscan voor decentrale overheden ook uitvoeren bij de politie

De motie van de leden van Nispen en Mutluer verzoekt de weerbaarheidsscan decentrale overheden ook uit te voeren bij de politie. Hierbij informeer ik uw Kamer over de manier waarop de door Saxion Hogeschool ontwikkelde weerbaarheidsscan door de politie wordt gebruikt om haar integriteitsbeleid te verbeteren.³³ De scan beoogt om potentiële integriteits- en veiligheidsrisico's in kaart te brengen en bestaat uit twee onderdelen, namelijk de basisscreening integriteit en de netwerkscan gericht op de netwerken waarin bestuurders en politici zich begeven.

Weerbare medewerkers zijn van onschatbare waarde bij het voorkomen, bestrijden en aanpakken van corruptie. Daarom besteedt de politie veel aandacht aan het vergroten van de weerbaarheid en de meldingsbereidheid van haar medewerkers. Hierbij is er ook specifieke aandacht voor weerbaarheid, het netwerk waarin politiemedewerkers zich begeven (zowel professioneel als in hun vrije tijd) en de aanpak van politieke corruptie.³⁴ De korpsleiding heeft mij aangegeven dat de scan elementen bevat die het huidige screenings- en integriteitsbeleid van de politie deels overlappen. Waar dit niet het geval was is het beleid van de politie vernieuwd en aangevuld. Ten slotte wordt er vanuit de Directie Integriteit een analyse-instrument ontwikkeld om risicovolle werkomgevingen in kaart te brengen, trends te signaleren en werkprocessen aan te passen. Hiermee beschouw ik de motie als afgedaan.

Motie inzake maatregelen tegen agenten die weigeren Joodse objecten of manifestaties te beschermen

De motie van het lid Eerdmans verzoekt de regering om er bij de korpsleiding van de politie op aan te dringen om passende maatregelen te nemen in het geval er politiemedewerkers zouden zijn die zouden weigeren om Joodse objecten of manifestaties te beschermen.³⁵

De politie heeft mij laten weten dat er tot op heden geen gevallen hiervan bekend zijn. Eventuele persoonlijke overtuigingen die zouden leiden tot het niet willen beveiligen van Joodse objecten of manifestaties passen niet bij een neutrale politie en de kernwaarden van de politieorganisatie. Daar is geen discussie over en die gaat er ook niet komen. De korpschef onderschrijft dit ten volste. In het geval dat

³² <https://www.politie.nl/wet-open-overheid/klachten>

³³ Kamerstukken II, 2021/22, 29628, nr. 1117

³⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 29628, nr. 1174

³⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 29279, nr. 887

er sprake zou zijn van dergelijke bezwaren, vertrouw ik dat de korpsleiding hier passend op reageert.

Ik beschouw de motie hiermee als afgedaan.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Toezegging en motie inzake inzet van lokmiddelen bij de opsporing over de juridische kaders

Ik heb uw kamer toegezegd om in een voortgangsrapportage in te gaan op de inzet van lokmiddelen. Tevens heeft het lid Eerdmans tijdens de Begrotingsbehandeling voor 2025 van het Ministerie van Justitie en Veiligheid een motie over de inzet van lokagenten ingediend.³⁶ Met dit bericht geef ik invulling aan de motie om de mogelijkheden tot het inzetten van lokagenten in de context van antisemitisme te onderzoeken.

Werken met lokmiddelen is complex en vergt veel capaciteit. De inzet van lokmiddelen moet omkleed zijn met diverse waarborgen. Tot op heden is de inzet van een lokagent enkel gekoppeld geweest aan opsporingsonderzoeken onder leiding van het Officier van Justitie.³⁷ Dit is toegestaan, zolang het zogenoemde Talloncriterium niet geschonden wordt: de verdachte mag niet tot ander handelen dan die waarop zijn opzet reeds tevoren was gericht worden gebracht.³⁸ Daarnaast mag de inzet de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit niet schenden.

Het risico bij de inzet van een lokmiddel of een lokpersoon, is dat de grens tussen lokken en uitlokken snel overschreden wordt. Daarnaast is de inzet van een lokmiddel of lokpersoon een zwaar opsporingsmiddel, waarbij het risico bestaat dat dit negatieve gevolgen heeft voor de rechtszekerheid van burgers.³⁹ Dat betekent dat er terughoudend moet worden omgegaan met de inzet van een lokmiddel of een lokpersoon.

Eventuele inzet van 'lok-keppeltjes' of 'lok-vlaggen' zou door de Officier van Justitie in een opsporingsonderzoek waarin sprake is van concrete aanwijzingen van antisemitische misdaden in een bepaalde omgeving onder bepaalde strenge voorwaarden kunnen worden overwogen. Uit de jurisprudentie volgt dat het daarvoor moet gaan om een specifieke plek waar, bijvoorbeeld, veel bedreigingen plaatsvinden. Daarnaast moet sprake zijn van een normaal straatbeeld. Uit jurisprudentie volgt ook dat bij de inzet van een lokagent naar aanleiding van meerdere aanrandingen het aspect van 'een gemiddelde vrouw die naar huis fietst' van groot belang was voor de inzet.⁴⁰ Hieruit volgt dat indien een lok-keppeltje of een lok-vlag te opvallend is binnen het straatbeeld van een bepaalde wijk, dit volgens de jurisprudentie als uitlokking kan worden beschouwd.

De inzet van lokagenten ter handhaving van de openbare orde onder gezag van de burgemeester is niet eerder in jurisprudentie ter sprake gekomen. Gezien de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit en de rechtszekerheid van burgers is deze inzet naar alle waarschijnlijkheid juridisch niet houdbaar en daarmee niet de

³⁶ Kamerstukken II, 2024/25, 36600 nr. 107

³⁷ De inzet van dit opsporingsmiddelen staat onder toezicht en bevel van de officier van justitie.

³⁸ Noot G. Knigge, EHRM, 9 juni 1998, ECLI:CE:ECHR:1998:0609JUD002582994 (Teixeira de Castro).

³⁹ Rechtbank Rotterdam, 2 oktober 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:9612.

⁴⁰ Parket bij de Hoge Raad, 6 oktober 2009, ECLI:NL:PHR:2009:BI7084, r.o. 9; Gerechtshof Arnhem, 29 april 2009, ECLI:NL:GHARN:2009:BI2724.

gewenste oplossing voor dergelijke problematiek in de samenleving.⁴¹ Als er in een lokale driehoek wel zou worden beslist dat men deze interventie wenst in te zetten, dat staat dat de lokale driehoek vanzelfsprekend vrij indien die interventie gegeven de omstandigheden juridisch houdbaar wordt bevonden.

Samenwerking met partners

Motie inzake Halt-gedragsinterventie Sport en Gedrag

In de motie van de leden Mutluer en Boswijk⁴² verzoeken zij de regering om, samen met de staatssecretaris van Jeugd, Preventie en Sport, vóór de Voorjaarsnota 2025 te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de Halt-gedragsinterventie voor het amateurvoetbal duurzaam voort te zetten en structureel onder te brengen binnen de reguliere taken van Halt. Ook het Kamerlid Van Nispen heeft verzocht om deze gedragsinterventie een vast onderdeel te maken van het reguliere takenpakket van Halt.⁴³

Zoals ik Uw Kamer heb geïnformeerd in mijn brief⁴⁴ over de voortgang van het programma *Veilig en gastvrij voetbal* van 14 januari jl. hebben begin 2025 gesprekken plaatsgevonden met de betrokken partijen over de voortzetting van de interventie na 2025. De financiering voor het jaar 2026 is inmiddels gedekt. De eerder benoemde juridische belemmeringen voor een structurele verankering van de interventie blijven echter bestaan. Voor deze knelpunten is op dit moment nog geen oplossing gevonden. De partijen blijven hierover nog in gesprek om alternatieve mogelijkheden te verkennen.

Motie inzake inzet van researchteams voetbal

De motie van het lid Mutluer⁴⁵ verzoekt de regering om in samenspraak met de KNVB, de VNG en de politie in gesprek te gaan over gerichte interventies om voetbal gerelateerd geweld te verminderen middels sociale researchteams. In de motie noemt de indiener de werkwijze van de Eenheid Rotterdam als goed voorbeeld. Deze eenheid heeft er voor gekozen om te werken met een researchteam dat zich primair focust op incidenten die aan het voetbal te relateren zijn. De keuze om met een dergelijk team te werken is ingegeven op basis van de professionele afweging van de Eenheid Rotterdam.

Tijdens de Regiegroep Voetbal en Veiligheid op 10 maart jl. heb ik in aanwezigheid van onder andere de staatssecretaris van Jeugd, Preventie en Sport en de betreffende portefeuillehouders van de politie, OM, KNVB en gemeenten aandacht gevraagd voor de oplossingsrichting in de motie van het lid Mutluer. Dit heeft geleid tot een waardevol gesprek met de betrokken partijen. Het OM heeft mij laten weten dat het werk van het gespecialiseerde researchteam in de Eenheid Rotterdam een positief effect heeft in het bestrijden van voetbal gerelateerd geweld. Tegelijkertijd constateer ik dat de omvang en dynamiek van voetbal gerelateerd geweld verschilt per politie-eenheid en vooral per voetbalclub. Het is aan de lokale driehoek om te besluiten welke politie-inzet het meest passend is

⁴¹ In eerdere rechtspraak zet de rechtbank Rotterdam vraagtekens bij de proportionaliteit van de inzet van het middel van een lokboa: Rechtbank Rotterdam, 2 oktober 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:9612.

⁴² Kamerstukken II, 2024/25, 25232, nr. 84

⁴³ Kamerstukken II, 2024/25, 25232, nr. 82

⁴⁴ Kamerstukken II, 2025/25, 25232, nr. 90

⁴⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1243

voor de aanpak van voetbal-gerelateerd geweld. Daarbij kan worden gekozen voor het volgen van het voorbeeld uit Rotterdam.

Hiermee beschouw ik de motie als afgedaan.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Motie inzake behoud beroepsgroep forensische geneeskunde

De motie van de leden Van Nispen en Mutluer⁴⁶ heeft drie verzoeken. Hierbij breng ik u op de hoogte van de uitvoering van deze motie.

Ten eerste verzoekt de motie de regering in samenspraak met de politie te verkennen hoe de beroepsgroep forensische geneeskunde behouden blijft. Ik hecht net als politie veel waarde aan de beroepsgroep forensische geneeskunde, goede forensisch artsen zijn essentieel voor de kwaliteit van de waarheidsvinding en de rechtsgang. Samen met de andere stelselverantwoordelijke ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heb ik eind 2023 het programma Versterking Forensische Geneeskunde gestart om maatregelen uit te voeren om het stelsel van de forensische geneeskunde te versterken. In dit kader wordt regelmatig met alle bij het stelsel betrokken partijen gesproken. Op 23 april jl. heb ik uw Kamer het onderzoeksrapport 'Naar een werkend stelsel forensische geneeskunde' vergezeld van een beleidsreactie⁴⁷ gestuurd. In de beleidsreactie zijn waarin ik een aantal acties toelicht die ik de komende tijd zal ondernemen om de forensische geneeskunde te versterken. Ten aanzien van het tweede verzoek in de motie n.a.v. het onderzoek naar de kwaliteit van arrestantenzorg van Nivel kan ik aangeven dat het onderzoek van Nivel zich richt op de (transparantie van de) kwaliteit van de medische arrestantenzorg. Elke aanbieder van medische arrestantenzorg moet zorg van goede kwaliteit leveren. Dit onderzoek zal behulpzaam zijn in het gesprek binnen het zorgveld over kwaliteitsafspraken. Ik verwacht dat het onderzoek uiterlijk het tweede kwartaal van 2026 zal worden gepubliceerd. Ik zal me ervoor inzetten dat de resultaten van het onderzoek goed worden opgepakt door de betrokken partijen.

Ten aanzien van het derde verzoek in de motie over de (juridische) (on)mogelijkheden om de arrestantenzorg weer te beleggen bij de forensische geneeskunde. In 2017 heeft de commissie Hoes⁴⁸ al aangegeven dat forensisch medisch onderzoek en lijkschouw enerzijds en medische arrestantenzorg anderzijds naar aard en doel van activiteiten ten principale twee verschillende functies in het Nederlandse strafrechtelijke stelsel zijn. Forensisch medisch onderzoek en lijkschouw zijn gericht op de waarheidsvinding in het strafrechtelijke onderzoek. De medische arrestantenzorg daarentegen dient het belang – de gezondheid – van de arrestant in de politiecel. Daarmee is het een wezenlijk andere discipline dan forensisch medisch onderzoek en lijkschouw. Om de arts-patiëntrelatie te beschermen is het ook van belang dat er een duidelijke taakscheiding is tussen medische zorg aan arrestanten en forensisch medisch onderzoek bij eenzelfde arrestant ten behoeve van het strafrecht. De zorgverlener moet bevoegd en bekwaam zijn om de zorg te leveren. Hoewel de zorg hiermee niet exclusief is voorbehouden aan forensisch artsen sluit het ook niet uit dat een aanbieder forensisch artsen inzet om de zorg te verlenen. De commissie Hoes heeft de medische arrestantenzorg reeds gedefinieerd als een private taak vanuit een publieke verantwoordelijkheid. Er zijn voldoende aanbieders om van een markt te kunnen spreken en daarmee bestaat er op grond

⁴⁶ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1263

⁴⁷ Kamerstukken II, 2024/25, 33628, nr. 109.

⁴⁸ Kamerstukken II, 2017/18, 33628, nr. 22.

van de Aanbestedingswet een verplichting om de medische arrestantenzorg aan te besteden.

Ik beschouw de motie hierbij als afgedaan.

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Publiek Private samenwerking (PPS) bij aanpak diefstal

Motie inzake versterken Publiek Private samenwerking (PPS) op winkeldiefstal

De motie van de leden Michon-Derkzen, Kisteman en Boswijk verzoekt de regering om de publiek-private samenwerking op winkeldiefstal te verbeteren.⁴⁹

Ik ben me bewust van de knelpunten die worden ervaren door de publieke partijen en het bedrijfsleven in de afhandeling van winkeldiefstal. Winkeldiefstal is een strafbaar feit, en het is van belang dat er opvolging wordt gegeven aan het op heterdaad betrappen van een winkeldief. Het bieden van handelingsperspectief aan de ondernemers is dan ook essentieel. Bij de aanpak spelen verschillende actoren een belangrijke rol met eigen mandaat en verantwoordelijkheden. Hierover is ook gesproken met publieke en private partners tijdens het Ondernemersdiner op 3 maart jl. Binnen het Actieprogramma Veilig Ondernemen 2023-2026 wordt door de overheid en het bedrijfsleven structureel en intensief samengewerkt om criminaliteit te voorkomen en terug te dringen. De publiek-private samenwerking richt zich hierbij onder andere op de gebiedsgerichte aanpak van (vermogens)criminaliteit, zoals winkeldiefstal.

Om tot verdere versterking van de publiek-private samenwerking op winkeldiefstal te komen werk ik samen met publieke en private partners aan een aanvullend plan. Ik zet hierbij in op de volgende vijf actielijnen: (1) zicht op de problematiek, (2) bewustwording en handelingsperspectief, (3) gebiedsgerichte inzet, (4) verbeteren van de afhandeling en (5) handvatten uit het buitenland en de wetenschap.

1. Zicht op de problematiek

Het Centraal Bureau voor de Statistiek rapporteert dat het aantal geregistreerde winkeldiefstallen bij de politie in 2024 is afgenomen ten opzichte van 45340 2023 tot 39.400 . Het is echter onduidelijk hoe groot de problematiek rondom winkeldiefstal daadwerkelijk is, omdat er niet van alle winkeldiefstallen aangifte wordt gedaan bij de politie. In opdracht van het WODC wordt momenteel het onderzoek "Aard, modi operandi en omvang van winkeldiefstal in de Nederlandse detailhandel" uitgevoerd. Dit onderzoek betreft naast het inzicht op de omvang van de problematiek door middel van een fenomenanalyse, ook concrete handvatten om de publiek-private aanpak van winkeldiefstal te versterken. De inzichten zullen worden meegenomen in de aanpak van winkeldiefstal. De verwachte oplevering van het onderzoek is in oktober 2025.

2. Bewustwording en handelingsperspectief

Vanuit het actieprogramma wordt er ingezet op het versterken van handelingsperspectief van ondernemers. Zo zijn de collectieve winkelontzegging en toolbox vanuit Platform Veilig Ondernemen ontwikkeld. De komende periode zullen de collectieve winkelontzegging en toolbox verder worden verspreid. Naast deze instrumenten is er een e-learning interventies winkeldiefstal voor ondernemers in ontwikkeling. De verwachte oplevering van de e-learning is het najaar van 2025.

⁴⁹ Kamerstukken II, 2024/25, 36600, nr. 81

3. Gebiedsgerichte inzet

De preventieve aanpak van winkeldiefstal kan verder worden versterkt door inzet te plegen op plaatsen waar de problematiek het grootst is. Met inzet die zich richt op de winkelgebieden waar de meeste incidenten plaatsvinden, kunnen maatregelen specifiek worden toegepast om daarmee de impact te vergroten. Vanuit de structurele samenwerking binnen het Actieprogramma Veilig Ondernemen wordt momenteel verkend hoe dit verder kan worden vormgegeven.

4. Verbeteren van de afhandeling

Er zijn en worden vanuit mijn ministerie gesprekken gevoerd met de politie en het Openbaar Ministerie over het verbeteren van de (strafrechtelijke) afhandeling van winkeldiefstal. Daarbij wordt er ook gekeken naar de mogelijkheid van het toepassen van het Belgische lik-op-stuk beleid en de rol van de politie bij de civiele afdoening. Het WODC heeft reeds een onderzoek naar de doorontwikkeling van PPS in relatie tot de politiefunctie gepubliceerd. Zoals onderstaand beschreven kom ik nog met een beleidsreactie op dit onderzoek.

Er wordt in opdracht van het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing een verkenning gedaan naar de knelpunten in de publiek-private samenwerking bij directe aansprakelijkstelling - waaronder bij winkeldiefstal, zoals eerder aan uw Kamer gemeld.⁵⁰ In het najaar zal er op basis van de resultaten worden gekeken welke oplossingsrichtingen er zijn om de knelpunten weg te nemen. Dit gebeurt in samenwerking met de politie, Platform Veilig Ondernemen, Stichting Directe Aansprakelijkstelling Aan Daders (DAAD) en VNO-NCW/MKB-Nederland. De uitkomsten van de verkenning dragen bij aan het versterken van de publiek-private samenwerking in de aanpak van winkeldiefstal.

De politie verkent de resterende wensen van ondernemers in het doen van aangifte of melding van winkeldiefstal en werkt aan het mogelijk maken van het doen van online aangifte door bedrijven met verificatie door e-herkenning.

5. Handvatten vanuit de wetenschap en vanuit het buitenland

Ook wordt er gekeken naar werkzame elementen in de aanpak van winkeldiefstal in het buitenland. Binnen het eerder aangehaalde WODC-onderzoek naar de aard, modi operandi en omvang van winkeldiefstal in de Nederlandse detailhandel wordt bezien welke best practices uit het buitenland vertaald kunnen worden naar de Nederlandse context. Daarnaast is via het European Crime Prevention Network een beeld van de publiek-private samenwerking bij winkeldiefstal in andere Europese lidstaten opgehaald. De geleerde lessen worden meegenomen in de Nederlandse aanpak van winkeldiefstal.

De schets van deze vijf aanvullende actielijnen vormen vanuit het Actieprogramma Veilig Ondernemen het plan waarmee ik de publiek-private samenwerking op winkeldiefstal verder wil verbeteren. De verdere invulling van de actielijnen wordt momenteel vormgegeven in samenwerking met private partijen, politie en OM en besproken in het NPC van dit najaar. Uw Kamer zal nader over de ontwikkelingen voor het versterken van de publiek-private samenwerking binnen de aanpak van winkeldiefstal worden geïnformeerd. Hiermee beschouw ik de motie als afgedaan.

Update WODC onderzoek 'Met vereende krachten? Lessen uit praktijkervaringen met publiek-private samenwerking in het kader van de politietaak'

⁵⁰ Kamerstukken II, 2024/25, 2025Z01204

Het WODC heeft een onderzoek laten uitvoeren naar wat nodig is voor de doorontwikkeling van de publiek-private samenwerking tussen politie en private partijen.

Het rapport 'Met vereende krachten? Lessen uit praktijkervaringen met publiek-private samenwerking in het kader van de politietaak' is onlangs gepubliceerd. Het onderzoek is uitgevoerd door de Universiteit Utrecht en de Radboud Universiteit Nijmegen. Op een later moment zal ik nader ingaan op dit onderzoek.

Toezegging inzake informeren over mobiel banditisme

Naar aanleiding van het commissiedebat politie van 19 december 2024 informeer ik uw Kamer over mobiel banditisme. In 2024 zijn de ontwikkelingen in aard en omvang van mobiel banditisme (MoBa) en de context van deze incidenten in kaart gebracht. Uw Kamer is in het tweede halfjaarbericht politie 2024 geïnformeerd over deze analyse.⁵¹

Als vervolgstap op de analyse wordt er door de politie een plan van aanpak gemaakt voor de opbouw van een MoBa-radar. De verwachting is dat dat plan in het najaar gereed zal zijn. Daarmee wordt de informatiepositie op dit onderwerp versterkt en wordt een impuls gegeven aan de al lopende publiek-private samenwerking om waarschuwingen over mobiele bendes met elkaar te delen.

Hiermee beschouw ik de toezegging om hier op terug te komen in het eerste halfjaarbericht politie als afgedaan.⁵²

Registratie BOA

Motie inzake ID-check en kentekenregister BOA

De motie van de leden Boswijk en Aardema verzoekt de regering om de procedures rond de ID-check en toegang tot het kenteken register te vergemakkelijken. Zoals reeds gemeld in het tweede halfjaarbericht politie 2024⁵³ hebben de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de staatssecretaris Openbaar vervoer en Milieu besloten om de toegang tot het rijbewijsregister voor de publieke boa's uit de domeinen I, II en IV en de private ov boa's uit domein IV tegelijk te regelen. Op dit moment wordt parallel voor deze domeinen gewerkt aan de uitvoering van de benodigde voorbereidingen. Zo voert de RDW een uitvoeringstoets uit voor de uitbreiding naar private ov boa's uit domein IV en is zij bezig met de technische voorbereidingen. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werkt aan de benodigde wijzigingen van een ministeriële Regeling en een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). De staatssecretaris van Openbaar Vervoer en Milieu houdt uw Kamer op de hoogte van de voortgang op deze wetgevingstrajecten. Het streven is om eind 2025 toegang tot het rijbewijsregister mogelijk te maken voor publieke boa's in domein I, II en IV. Private ov-boa's in domein IV volgen naar verwachting medio 2026.

Voor toegang tot het kenteken register zijn de gesprekken met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gestart. Ook voor dit traject geldt dat er een aantal complexe juridische, technische en privacy gerelateerde randvoorwaarden zijn waaraan voldaan moet worden. Momenteel wordt bekeken of deze

⁵¹ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1240

⁵² Kamerstukken II, 2024/25, 202412, nr. 156

⁵³ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1240

randvoorwaarden haalbaar zijn en daarmee toegang mogelijk. De minister van Infrastructuur en Waterstaat en ik houden u op de hoogte van de voortgang.

Motie inzake BOA en politieregistratie beter op elkaar te laten aansluiten

De motie van het lid Van Dijk verzoekt de regering om de boa- en politieregistratie beter op elkaar te laten aansluiten.⁵⁴

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Naar aanleiding van deze motie informeer ik uw Kamer dat het aangifteproces in het geval van agressie en geweld tegen mensen met een publieke taak onderdeel is van de vernieuwing van de Eenduidige Landelijke Afspraken. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is wat mij betreft dat er eenduidige werkwijzen ontstaan die onnodige bureaucratische last verminderen. Zoals ik in het wetgevingsoverleg van 23 januari 2025 reeds heb aangegeven kan een koppeling van de bestaande boa informatiesystemen met die van de politie daarbij wenselijk zijn. Hierbij dient uiteraard rekening te worden gehouden met vereiste bevoegdheden en de toegang tot (politie)systemen die daarmee gepaard gaan. Op dit moment is het juridisch en technisch niet haalbaar gebleken om systemen te koppelen. Dit komt onder andere door de verschillende bevoegdheden van de diverse boa's en de verschillende systemen die in omloop zijn. Zoals toegezegd in het wetgevingsoverleg geef ik uitvoering aan de motie door in geest van de motie via de Eenduidige Landelijke Afspraken naar het aangifte proces te kijken. Het koppelen van systemen blijft een streven voor de toekomst. Ik heb toegezegd uw Kamer in het voorjaar 2026 te informeren over de nieuwe set Eenduidige Landelijke Afspraken.

Beschouwing boa-bestel

De moties van de leden Van Dijk⁵⁵, Boswijk⁵⁶, Van Nispen⁵⁷ en Michon-Derkzen⁵⁸ worden, zoals eerder aangegeven, meegenomen in de diepgaande beschouwing op het boa-bestel die ik voor de zomer van 2025 heb toegezegd.⁵⁹

Zoals ik eerder aan uw Kamer heb laten weten, hecht ik grote waarde aan een zorgvuldige totstandkoming van de beschouwing en het betrekken van de praktijk bij de beleidsvorming. Dit versterkt de inhoud en de uitleg- en navolgbaarheid van het resultaat en het draagvlak hiervoor. Hiertoe heeft mijn departement o.a. dialoogtafels met ketenpartners, werkgevers, bonden, boa's en andere betrokkenen georganiseerd. Mede naar aanleiding van alle opgehaalde input, is mijn departement op dit moment bezig met het focussen, het opstellen en (verder) uitwerken van mogelijke oplossingsrichtingen en deze te toetsen op bijvoorbeeld uitvoerbaarheid en financiële consequenties.

Dit neemt meer tijd in beslag dan op voorhand voorzien. Ook op verzoek van de betrokken partners kies ik voor zorgvuldigheid en om die reden is er nu nog geen voldragen eindproduct van de beschouwing. In aanvulling op de brede beschouwing en het meer reguliere werk op het boa-dossier wordt thans door het WODC een onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het zesde domein binnen het boa-bestel: generieke opsporing (domein VI). Het onderzoek heeft als doel het juridische en praktische functioneren van domein VI van het boa-bestel te onderzoeken en antwoord te geven op de vraag waar verbeteringen en/of

⁵⁴ Kamerstukken II, 2024/25, 36395, nr. 15

⁵⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 36395, nr. 14

⁵⁶ Kamerstukken II, 2024/25, 29628, nr. 1265

⁵⁷ Kamerstukken II, 2024/25, 36395, nr. 8

⁵⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 36395, nr. 9

⁵⁹ Kamerstukken II, 2024/25, TZ127734

wijzigingen nodig zijn met het oog op de doorontwikkeling van dit domein. Een specifiek vraagpunt hierin is of de constructie voor het toekennen van de geweldsbevoegdheid en geweldsmiddelen aan boa's generieke opsporing (domein VI) juridisch houdbaar is. De verwachting is dat ik uw Kamer in het najaar van 2025 kan informeren over de uitkomst van zowel de diepgaande beschouwing als het onderzoek naar domein VI.

Online criminaliteit

Motie inzake aangiftes van onlinecriminaliteit zo snel mogelijk landelijk te clusteren

De motie van het lid Mutluer verzoekt de regering om na te gaan wat er nodig is om aangiftes van online criminaliteit zo snel mogelijk landelijk te clusteren en te screenen en uw Kamer hierover uiterlijk medio 2025 over te informeren.⁶⁰

De politie heeft vanwege de opkomst van gedigitaliseerde criminaliteit in de afgelopen jaren Operatie Centurion uitgevoerd. Met Operatie Centurion bestrijdt de politie in alle eenheden, in samenwerking met het OM, vormen van gedigitaliseerde criminaliteit die veel burgers raken. Zoals aan- en verkoopfraude, hulpvraagfraude, bankhelpdeskfraude en bankphishing.

Mede op basis van de recente evaluatie van Operatie Centurion en de investeringen uit het Regeerprogramma wordt de komende jaren geïnvesteerd in het realiseren van een landelijke voorziening en hubs in de regionale eenheden voor de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit. Hiermee wordt meer samenhang gerealiseerd in de aanpak van de eenheden. De landelijke voorziening gaat eenheidsoverstijgend aangiften van burgers en bedrijven verwerken en analyseren. De hubs werken samen met de landelijke voorziening en verwerken geclusterde aangiften. Met landelijke clustering en screening van aangiften van de meest voorkomende vormen van online criminaliteit, namelijk aan- en verkoopfraude, bankphising en bankhelpdeskfraude is de afgelopen jaren al veel ervaring opgedaan. Met behulp van de investeringen uit het Regeerprogramma wordt deze manier van werken verder uitgebreid naar andere vormen van online criminaliteit en structureel ingebed. Dit zorgt voor meer samenhang en een versterkte en actuele informatiepositie rondom de dreigingen en ontwikkelingen van gedigitaliseerde criminaliteit binnen Nederland. Zo kan sneller gereageerd worden op ontwikkelingen met passende interventies vanuit brede bestrijding, waaronder opsporing en vervolging.

Ik beschouw de motie hiermee als afgedaan.

Motie inzake digitale aangifte cyberaanvallen en delicten

De motie van het lid Michon-Derkzen verzoekt de regering om ervoor te zorgen dat er zo snel mogelijk op een werkbare manier digitaal aangifte gedaan kan worden door ondernemers van cyberaanvallen en gedigitaliseerde cyberdelicten.⁶¹

De politie heeft het in de afgelopen jaren voor burgers mogelijk gemaakt om voor veel vormen van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit digitaal aangifte te doen. Ook zijn in 2024 belangrijke stappen gezet om digitale aangifte van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit voor bedrijven mogelijk te maken. Eisen en wensen, het ontwerp en de opbouw van de onderliggende techniek zijn in

⁶⁰ Kamerstukken II, 2024/25, 29279, nr. 904

⁶¹ Kamerstukken II, 2024/25, 26643, nr. 1251

kaart gebracht. De koppelingen met de Kamer van Koophandel (KvK) en DigiD zijn gerealiseerd, waardoor straks door middel van e-herkenning ingelogd kan worden door bedrijven of door organisaties die gemachtigd zijn om namens een bedrijf aangifte te doen. Ook is het aangifteformulier ontwikkeld, inclusief het uploaden van bijlagen en het ondertekenen middels DigiD op politie.nl. Aan een aantal functionaliteiten wordt nog gewerkt. Deze digitale aangiftemogelijkheid voor bedrijven zal eerste beschikbaar komen voor ransomware. Vanwege de implicaties die de NAVO-top heeft voor het implementeren van nieuwe voorzieningen zal dit niet deze zomer zijn gerealiseerd, maar is het streven deze mogelijkheid dit najaar gerealiseerd te hebben. In lijn met de afspraken in de Veiligheidsagenda 2023-2026 blijft het doel om ook voor overige vormen van cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit een digitale aangiftemogelijkheid te realiseren.

Inzet veteranen

Toezegging inzake inzet van veteranen bij de NAVO-top

Tijdens het commissiedebat Politie van 19 december 2024 heb ik toegezegd om de suggestie van lid Boswijk ten aanzien van de inzet van Veteranen bij de NAVO top door te geleiden naar de Minister van Defensie. Dat heb ik gedaan.

Het is niet mogelijk om veteranen in te zetten voor de politietaak ter ontlasting van de politie rond de top, omdat deze niet beschikken over de juiste bevoegdheden.

De minister van Defensie heeft aangegeven dat actief dienende veteranen bij de eenheden rondom de top worden ingezet in het kader van militaire steunverlening in het openbaar belang.

Hiermee beschouw ik de toezegging als afgedaan.⁶²

Toezegging inzake onderzoek structurele financiering Veteranen Search Team

De politie en de Veteranen Search Team hebben afspraken gemaakt over een onkostenvergoeding voor 2025. Voor de meerjarenbegroting loopt het gesprek en verwacht de politie in het najaar nadere afspraken te maken. Het is aan de politie om, indien zij bij haar taakuitvoering vrijwilligersorganisaties betreft, afspraken te maken over eventuele onkostenvergoeding binnen de geldende kaders en passend bij de inzet van een vrijwilligersorganisatie.

Het ministerie van Defensie is verantwoordelijk voor het veteranenbeleid en gaat de door hen verstrekte subsidie evalueren en bezien of een structurele subsidie vanuit Defensie noodzakelijk is.

Motie inzake update werkvoorraad zedenzaken

Sinds 2022 wordt uw Kamer naar aanleiding van een motie van de leden Michon-Derkzen en Van der Werf halfjaarlijks geïnformeerd over de werkvoorraad op het terrein van zedenzaken en de afspraken om deze werkvoorraad terug te dringen.⁶³ Hieronder ga ik kort in op de ontwikkeling van de formatie en bezetting van de zedenteams en geef ik een actueel beeld van de werkvoorraden in zedenzaken.

Stand van zaken formatie en bezetting zedenteams

⁶² Kamerstukken II, 2024/25, TZ202412, nr. 154

⁶³ Kamerstukken II 2021/22, 31015 nr. 249.

De zedenteams van de politie zijn belast met de opsporing van seksuele misdrijven. Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling in de formatie en bezetting bij de zedenteams weer vanaf 31 december 2020.

Tabel 4 Formatie en bezetting teams zeden in fte (bron: politie)

Datum	Formatie (fte)	Bezetting (fte)
31-12-2020	630,3	638,8
31-12-2021	653,6	656,2
31-12-2022 ⁶⁴	678,8	672,2
31-03-2023	687,1	662,6
31-12-2023	688,9	657,2
31-08-2024	707,4	665,6
31-12-2024	708,6	647,1

Naar aanleiding van respectievelijk de motie-Klaver c.s.⁶⁵ en de motie Hermans c.s.⁶⁶ is de zedencapaciteit van de politie de afgelopen jaren flink uitgebreid. Hoewel het lukt om de extra capaciteit te werven, zien we dat er door de krappe arbeidsmarkt en omdat relatief veel politiemedewerkers op een leeftijd zijn dat zij met (vervroegd) pensioen gaan eind 2024 sprake is van onderbezetting bij de zedenteams (zie tabel 4). De politie werkt voortdurend aan de werving en selectie van zedenrechercheurs en zoekt hierbij ook naar alternatieve mogelijkheden, zoals de instroom van specialistische zij-instromers met kennis van (online) seksuele misdrijven. Het werven van voldoende personeel blijft echter een proces van de lange adem doordat er geen panklare oplossing is voor de krapte op de arbeidsmarkt. Bovendien is het werk in het zedendomein niet voor iedereen; het vraagt specifieke competenties van medewerkers.

Stand van zaken werkvoorraden zedenzaken

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling in de werkvoorraad zedenzaken bij de politie weer vanaf juni 2021.

Tabel 5 Werkvoorraden politie op het terrein van zedenzaken (bron: politie)⁶⁷

Cijfers zedenzaken	Stand 02-06-2021	Stand 02-06-2022	Stand 02-06-2023	Stand 02-06-2024	Stand 02-06-2025
Aantal geregistreerde incidenten ⁶⁸	4.894	6.622	5.705	5.555	6.507

⁶⁴ De politie heeft in het voorjaar van 2023 de definitie van het werk in de zedenkolom scherper geformuleerd. Daardoor wijken de cijfers per 31 december 2022 enigszins af van eerdere rapportages.

⁶⁵ Kamerstukken II 2019/20, 35300 nr. 11.

⁶⁶ Kamerstukken II 2021/22, 35925, nr. 13.

⁶⁷ De aantallen geregistreerde incidenten, aangiftes en OM-verdachten voor de peildata 2 juni 2023 en 2 juni 2024 wijken iets af ten opzichte van de tabel uit het eerste halfjaarbericht politie in 2024. Dit heeft te maken met verschuivingseffecten in de registratie.

⁶⁸ Dit zijn niet allemaal strafbare feiten, want niet elke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag is strafbaar en zedenincidenten bestaan niet alleen uit meldingen van burgers. Als een wijkagent een bezoek brengt aan een veroordeelde zedendelinquent of als een agent een bekende schennispleger in een afgelegen gebied aantreft, dan wordt dat ook vastgelegd en als incident geregistreerd. Dit verklaart waarom lang niet alle geregistreerde zedenincidenten resulteren in een aangifte maar wel werk met zich meebrengt voor de politie.

Voorraad aantal zedenzaken	3.351	3.361	3.166	2.775	3.100
Aantal aangiftes langer dan 6 maanden in voorraad	884	694	767	722	654
Aantal aangiftes	1.164	1.355	1.404	1.355	1.533
Aantal verdachten Openbaar Ministerie	933	1.154	1.181	987	1.169

De geactualiseerde cijfers in tabel 5 laten zien dat op 2 juni 2025 de werkvoorraad zedenzaken is gestegen ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Tegelijkertijd heeft de politie in de eerste vijf maanden van 2025 meer zedenincidenten geregistreerd dan in voorgaande jaren (met uitzondering van het jaar 2022) en is er meer aangifte gedaan van een seksueel misdrijf dan in de voorgaande jaren. Ondanks deze toename van het aantal zedenincidenten en aangiftes lijkt de daling in het aantal aangiftes langer dan 6 maanden door te zetten. Daarnaast zijn er substantieel meer zedenzaken afgerond en met een dossier ingezonden naar het Openbaar Ministerie dan in dezelfde periode vorig jaar. Dit betekent dat er grote inspanningen worden geleverd door de zedenteams.

Maatregelen

Lange doorlooptijden in zedenzaken kunnen een grote impact hebben op zedenslachtoffers en hun naaste omgeving. Daarom zijn de afgelopen jaren investeringen gedaan in de uitbreiding van de zedencapaciteit van de politie. Daarnaast werkt de politie al enkele jaren, zowel regionaal binnen de zedenteams als op landelijke niveau, aan verbeteringen op het gebied van bejegening en opvolging, sturing, maatwerk en capaciteit. Zo is er in 2024 een nieuw sturingsmodel voor zedenzaken geïntroduceerd. Dit model biedt politie en het openbaar ministerie ondersteuning bij het maken van scherpere keuzes in de aanpak van zaken. Ook zijn de frontoffices Zeden geprofessionaliseerd en wordt er door de politie meer passend geïnformeerd. De focus ligt daarbij op betekenisvolle interventies, in nauwe samenwerking met zorgpartners, omdat niet elk slachtoffer ervoor kiest aangifte te doen. Om de toegang tot hulpverlening voor slachtoffers te verbeteren, draagt de politie in het traject 'goed georganiseerd landschap van hulp-, meld- en steunpunten' bovendien bij aan de ontwikkeling van een nieuwe manier van samenwerken, die bestaat uit drie elementen: (1) slachtoffers of melders ontvangen een goed afgestemd en georganiseerd eerste contact met één van de organisaties (het maakt niet uit waar zij zich melden; één entree), (2) slachtoffers komen snel op de juiste plek door doorlopende multidisciplinaire weging en triage (MDT) van casuïstiek, en (3) slachtoffers worden gekoppeld aan een regiehouder die het vaste aanspreekpunt is voor het slachtoffer en zijn/haar (in)directe omgeving en zorgt voor warme overdracht richting instanties. De werkwijze wordt vanaf Q3 2025 getest in de regio's Den Haag en Oost- Brabant, zodat kan worden vastgesteld of dit ook de gewenste verbetering oplevert voor slachtoffers.

De verbeteringen bij de politie vinden plaats binnen een bredere inzet vanuit de strafrechtketen als geheel. De inspanningen van de strafrechtketen richten zich

niet alleen op het verkorten van de doorlooptijden in zedenzaken, maar beogen het strafproces als geheel te verbeteren. In 2022 hebben de partners in de strafrechtketen hiertoe het Actieplan versterken ketenaanpak zedenzaken opgesteld. Hoewel de streefnormen voor zedenzaken binnen de strafrechtketen nog niet worden gehaald, begint het actieplan wel resultaat op te leveren. Voor de resultaten in 2024 verwijs ik u naar de jaarlijkse voortgangsbrief Strafrechtketen en bijbehorende Factsheet strafrechtketenmonitor 2024 die vrijwel gelijktijdig met dit halfjaarbericht aan uw Kamer wordt verzonden.

Toezegging inzake beleidskeuzes uitgelegd

In mijn brief over investeringen in de politie en (strafrecht)ketenpartners en de juridische borging van de neutrale uitstraling van boa's van 14 november 2024⁶⁹ heb ik aangegeven uw Kamer nader te zullen informeren over de investeringen aan de hand van het kader 'Beleidskeuzes uitgelegd'. Dit kader geldt voor investeringen met financiële gevolgen van meer dan € 20 mln. Onderstaand vindt u een toelichting conform Beleidskeuzes uitgelegd voor de volgende investeringen met een totale omvang groter dan € 20 mln., te weten: aanpak cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit, digitale opsporing basisteams, nieuw stelsel beroepsgerelateerde gezondheidsklachten en innovatieve politieloketten.

Tabel 6

Beleidskeuzes uitgelegd Aanpak cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit	
Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW3.1)	
1. Doel(en)	Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit hebben een ontwrichtende werking op de maatschappij en gaan gepaard met grote financiële en maatschappelijke kosten. Het doel van het investeren in de opsporingscapaciteit en in preventie en weerbaarheidsmaatregelen is om criminele activiteiten zoveel mogelijk te voorkomen, criminele netwerken op te sporen en te vervolgen, en dat de gevolgen van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit daarmee uiteindelijk worden verminderd.
2. Beleidsinstrument(en)	<i>Personele middelen</i> De opsporingscapaciteit bij de politie wordt uitgebreid. Dit krijgt vorm door de inrichting van een landelijke voorziening cyber en een landelijke voorziening gedigitaliseerde criminaliteit. De voorzieningen hebben een regie- en coördinatierol en zorgen hierdoor voor meer samenhang in de aanpak door ondersteuning vanuit één centrale plek te bieden. Naast uitbreiding van capaciteit wordt ook ingezet op het vergroten van deskundigheid. Er wordt incidenteel geïnvesteerd in het vergroten van weerbaarheid middels interventies en preventieactiviteiten die in samenwerking met publieke en private partners worden uitgewerkt.

⁶⁹ Kamerstukken II, 2024/25, 36600-VI, nr. 32

	<p><i>Materiële middelen</i></p> <p>Er moeten de juiste randvoorwaarden op het gebied van de organisatie en de technische infrastructuur worden gecreëerd. Het gaat hierbij om specialistische werkplekken, de uitbreiding van de opslag en verwerkingscapaciteit, netwerkverbinding en beveiligingsmaatregelen, analysetools en het beheer van deze middelen.</p>					
3. a. Financiële gevolgen voor het Rijk	<i>Bedragen in € mln.</i>	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
	Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit	23,39	34,25	43,87	52,61	52,61
3. b. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	n.v.t.					
4. Nagestreefde doeltreffendheid	<p>Met de inrichting van de landelijke voorzieningen waar de regierol wordt belegd wordt een beter samenspel tussen de spelers op (inter)nationaal / centraal en decentraal niveau beoogd. Dit moet zorgen voor een optimale uitwisseling van informatie. Daarnaast wordt door de regierol op centraal niveau de samenhang bewaakt en kan er worden ingezet op het uitwisselen van kennis en kunde ten behoeve van een doorontwikkeling van de methodiek. Met deze regierol en met de noodzakelijke investeringen in de technische infrastructuur, worden de randvoorwaarden (kennis, kunde en inzicht) gecreëerd om zoveel mogelijk criminele activiteiten en samenwerkingsverbanden op te kunnen sporen.</p>					
5. Nagestreefde doelmatigheid	<p>Een landelijke voorziening voor cybercrime brengt meer samenhang in de aanpak van cybercrime voor alle teams zowel regionaal als landelijk op het gebied van intelligence, beleid en strategie. Het versterken van een centraal punt voor deze activiteiten is efficiënter dan het verdelen van de middelen over alle eenheden voor deze taken.</p> <p>Ook de landelijke voorziening voor gedigitaliseerde criminaliteit werkt voor het hele land en ondersteunt en ontlast de eenheden. De capaciteit voor de eenheden voor de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit ontlast de districten en basisteams.</p>					
6. Evaluatieparagraaf	<p>De verantwoording over de besteding van deze middelen en de voortgang op de uitbreidingstrajecten zal worden gerapporteerd in het kader van de reguliere P&C-cyclus. De maatregelen zullen worden betrokken bij de inhoudelijk uitwerking van de Strategische Evaluatie Agenda 2026-2030.</p>					

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Tabel 7

Beleidskeuzes uitgelegd Digitale opsporing basisteams Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW3.1)						
1. Doel(en)	Er is steeds meer sprake van digitale criminaliteit. Dit vraagt om verdere digitalisering van de opsporing. Het doel van de hieronder beschreven instrumenten is dat de omvang en de kwaliteit van het digitale opsporingswerk toenemen en daarmee de pakkans en de kwaliteit van de bewijsvoering.					
2. Beleidsinstrument(en)	De digitale opsporingscapaciteit wordt uitgebreid. Dit krijgt vorm door het aantrekken van digitale opsporing specialisten voor zowel regionale eenheden als de landelijke eenheden. Daarnaast wordt geïnvesteerd in kennis en (digitale) vaardigheden van politiemedewerkers in de basisteams en in middelen voor Digitale Opsporing (DO) en wordt een Landelijke Voorziening voor digitale opsporing ingericht, die hierin een regierol gaat spelen.					
3. a. Financiële gevolgen voor het Rijk	<i>Bedragen in € mln.</i>	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
	Digitale opsporing	35,30	45,87	39,52	39,52	39,52
3. b. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	n.v.t.					
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Door het vergroten van de capaciteit aan digitale opsporingsambtenaren en de middelen voor digitale opsporing kan de politie meer digitale opsporingsonderzoeken verrichten. Daarnaast wordt door passende begeleiding en scholing evenals versterkte samenwerking tussen lokaal en centraal/regionaal niveau dankzij de Landelijke Voorziening de kwaliteit van het (digitale) opsporingswerk vergroot. Met deze kwalitatieve en kwantitatieve versterkingen wordt een effectiever opsporingswerk met een hogere pakkans nagestreefd.					
5. Nagestreefde doelmatigheid	Door het vergroten van de reeds aanwezige expertise op lokaal niveau binnen de basisteams middels begeleiding en scholing en het verbeteren/uitbreiden van de middelen ten behoeve van digitale opsporing hoeft er minder sterk in kwantitatieve uitbreiding te worden geïnvesteerd dan het nodig zou zijn zonder deze maatregelen om hetzelfde (te verwachten) effect te bereiken.					

6. Evaluatieparagraaf	In het kader van het P&C cyclus zal worden gerapporteerd over de voortgang van realisatie. De beleidsmatige aspecten van deze intensivering zullen in samenhang worden gezien met evaluatieonderzoeken in de bredere context van de opsporingstaken van Politie.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Tabel 8

Beleidskeuzes uitgelegd Stelsel beroepsgerelateerde gezondheidsklachten						
Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW3.1)						
1. Doel(en)	Het doel van het nieuwe stelsel beroepsgerelateerde gezondheidsklachten is optimaal herstel en re-integratie van medewerkers die te maken hebben met beroepsgerelateerde gezondheidsklachten. In dit nieuwe stelsel staat vertrouwen centraal en ligt de focus op zorg, herstel en re-integratie van de medewerker.					
2. Beleidsinstrument(en)	Voor de wettelijke verankering van het nieuwe stelsel wordt voornamelijk het Besluit algemene rechtspositie politie en het Besluit bezoldiging politie gewijzigd. Het financiële instrumentarium dat invulling geeft aan het stelsel bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> • financiële uitkeringen voor medische zorg en de geleden schade. • personele capaciteit voor de versteviging van de zorgketen. Het gaat hier om zorgcoördinatoren, bedrijfsartsen en psychologen. 					
3. a. Financiële gevolgen voor het Rijk	<i>Bedragen in € mln.</i>	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
	Stelsel beroepsgerelateerde gezondheidsklachten	13	16,3	24,9	25	25
3. b. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	n.v.t.					
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Met het nieuwe stelsel wordt opvolging gegeven aan de evaluatie van het oude stelsel. Daarin lag de nadruk op juridische afhandeling die ingewikkeld was en in veel gevallen leidde tot juridische procedures. Met het nieuwe stelsel, met meer focus op zorg en herstel, wordt nagestreefd dat medewerkers met beroepsgerelateerde gezondheidsklachten door middel van tijdige en passende begeleiding en ondersteuning zo goed, zo veel en zo spoedig mogelijk kunnen herstellen.					
5. Nagestreefde doelmatigheid	Met een focus op zorg, re-integratie en herstel wordt een sneller en beter herstel van medewerkers beoogd dan met het oude stelsel. Hiermee worden op termijn minder en minder hoge uitkeringen mee nagestreefd. De totale lasten stijgen echter. Dit houdt met name verband met hogere medische kosten en een uitbreiding van de doelgroep. De hogere medische kosten worden veroorzaakt doordat men eerder in aanmerking komt voor vergoeding dan in het oude					

	stelsel. De uitbreiding van de doelgroep betreft degenen die een psychische aandoening hebben anders dan PTSS.
6. Evaluatieparagraaf	De werking van het nieuwe stelsel, waaronder de effecten op het herstel- en re-integratieproces en de doeltreffendheid, wordt nauw gemonitord in het Centraal Georganiseerd Overleg Politie en via de reguliere P&C-cyclus van de politie. Na drie jaar zal een tussenevaluatie plaatshebben om te beoordelen of een aanpassing van regelgeving en/of uitvoering nodig is. Na vijf jaar volgt een volledige evaluatie.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Tabel 9

Beleidskeuzes uitgelegd Digitale opsporing basisteams						
Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW3.1)						
1. Doel(en)	Er is steeds meer sprake van digitale criminaliteit. Dit vraagt om verdere ontwikkeling van kennis van en vaardigheden in digitaal opsporen. Het doel van de hieronder beschreven instrumenten is dat de omvang en de kwaliteit van het digitale opsporingswerk toenemen en daarmee de pakkans en de kwaliteit van de bewijsvoering.					
2. Beleidsinstrument(en)	De digitale opsporingscapaciteit wordt uitgebreid. Dit krijgt vorm door het aantrekken van specialisten in digitaal opsporen voor zowel de regionale eenheden als de landelijke eenheden. Daarnaast wordt geïnvesteerd in kennis en (digitale) vaardigheden van politiemedewerkers in de basisteams en in middelen voor Digitale Opsporing (DO), en wordt een Landelijke Voorziening voor digitale opsporing ingericht die hierin een regierol gaat spelen.					
3. a. Financiële gevolgen voor het Rijk	<i>Bedragen in € mln.</i>	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
	Digitale opsporing	35,30	45,87	39,52	39,52	39,52
3. b. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	n.v.t.					
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Door het vergroten van de capaciteit aan digitale opsporingsambtenaren en de inzet van middelen voor digitale opsporing kan de politie meer digitale opsporingsonderzoeken verrichten. Daarnaast wordt door passende begeleiding en scholing evenals versterkte samenwerking tussen lokaal en centraal/regionaal niveau dankzij de Landelijke Voorziening de kwaliteit van het (digitale) opsporingswerk vergroot. Met deze kwalitatieve en kwantitatieve versterkingen wordt een effectiever opsporingswerk met een hogere pakkans nagestreefd.					
5. Nagestreefde doelmatigheid	Door het vergroten van de reeds aanwezige expertise op lokaal niveau binnen de basisteams middels begeleiding en scholing en het verbeteren/uitbreiden van de middelen ten behoeve van digitale opsporing hoeft er minder sterk in kwantitatieve uitbreiding te worden geïnvesteerd dan het nodig zou zijn zonder deze maatregelen om hetzelfde (te verwachten) effect te bereiken.					

6. Evaluatieparagraaf

In het kader van het P&C cyclus zal worden gerapporteerd over de voortgang van realisatie. De beleidsmatige aspecten van deze intensivering zullen in samenhang worden gezien met evaluatieonderzoeken in de bredere context van de opsporingstaken van Politie.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

Toezegging inzake informeren over de voortgang van de toekomstagenda korpscheftaken

De Inspectie Justitie en Veiligheid heeft in maart 2022 een rapport uitgebracht over de Korpscheftaken, waarbij in bijzonder gekeken is naar toezichthoudende rol van de politie op de Wet particuliere beveiligers en recherchebureaus (Wpbr).⁷⁰ De conclusie van het rapport was dat de politie haar toezichthoudende taak onvoldoende uitvoert. Dit is voor mijn voorganger een van de aanleidingen geweest om (het toezichtstelsel op) de Wpbr te herzien. De lessen die uit de herziening worden getrokken, kunnen bijdragen aan eventuele toezichtsvraagstukken op de Wet Wapens en Munitie (WWM), de Omgevingswet en de Wet explosieven voor civiel gebruik, die ook vallen onder de verantwoording van de Korpschef. In het commissiedebat politie van 19 december 2024 heb ik uw Kamer toegezegd om de voortgang van de toekomstagenda Korpscheftaken schriftelijk met u te delen in het een eerstvolgende halfjaarbericht politie.⁷¹

Datum
12 juni 2025

Onze referentie
6411547

De herziening van (het toezicht op) de Wpbr vindt plaats in twee tranches. De eerste tranche beslaat thema's als de persoonsgebonden pas, AVG, strafbaarstelling van opdrachtgevers en een onderzoek naar het gelijktrekken van de geldigheidstermijnen van bedrijfsvergunningen en de legitimatiebewijzen en toestemmingen. De tweede tranche ziet onder andere op thema's als toezicht op de Wpbr en publiek-private samenwerking.

De Korpschef heeft mij laten weten dat er gewerkt wordt aan een businesscase ter verbetering van de administratieve processen in en digitalisering van de politiestructuren. Dit ter ondersteuning van de verbetering van haar toezichthoudende rol. Er is een wervingstraject opgestart ten behoeve van digitalisering van het aanvraagproces en er worden pilots gehouden om inzicht en ervaring op te doen welke verbeterstappen genomen kunnen worden.

In de toekomstagenda is ook aangegeven dat de rollen en verantwoordelijkheden in mijn departement zouden worden verhelderd, zodat er kan worden voorzien in een heldere richting voor de uitvoering van de korpscheftaken. Hierover hebben vele gesprekken plaatsgevonden waarin de rollen en verantwoordelijkheden zijn verduidelijkt, en waarin de korpschef heeft kunnen aangeven tegen welke knelpunten zij in de praktijk aanlopen. Deze gesprekken zullen regulier worden voortgezet.

Tot slot is het goed om te vermelden dat de korpschef in haar strategische agenda enkele taken van korpscheftaken benoemt als mogelijk aan een andere organisatie over te dragen taken. Dat vraagstuk zal de komende periode in overleg met mijn departement worden verkend. Uitgangspunt blijft daarbij dat de kwaliteit van de taakuitvoering voorop staat. Tegelijk gaat het verminderen van het capaciteitstekort door, evenals, digitalisering en andere optimalisaties. Deze verbeteringen kunnen effect hebben op de genoemde verkenning.

Toezegging inzake waarborgen in het kader van CTER-registratie

Op 12 november 2024 heeft de Ombudsman zijn rapport "*Blind vertrouwen? Een onderzoek naar CTER-registraties en de impact ervan op het leven van burgers*" gepubliceerd. Op 18 november is de beleidsreactie, mede namens Minister van

⁷⁰ Rapport Inspectie van Justitie en Veiligheid, *Toezicht door de politie op particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus*, Den Haag

⁷¹ Kamerstukken II, 2024/25, TZ2024412, nr. 155.

Defensie, op dit rapport met uw Kamer gedeeld.⁷² Uw Kamer heeft mij tijdens de begrotingsbehandeling van Justitie en Veiligheid middels een motie van het lid El Abassi verzocht de genoemde tekortkomingen met spoed aan te pakken.⁷³ In maart 2025 heb ik gesproken met de Ombudsman over de aanbevelingen uit zijn rapport. In dit halfjaarbericht wordt gerapporteerd over de voortgang op de aanbevelingen.

In de beleidsreactie hebben de Minister van Defensie en ik aangegeven de politie en de KMar te vragen om het werkproces verder te verbeteren. We hebben hen gevraagd uitdrukkelijker te expliciteren hoe een signalering of informatie-uitwisseling met het buitenland impact kan hebben op het leven van burgers. Dit zorgt voor een nadrukkelijker afweging of de maatregel proportioneel is en draagt daardoor bij aan een betere toetsbaarheid van de afwegingen van de overheid.

De politie heeft mij laten weten dat, naar aanleiding van het rapport van de Ombudsman, in de verplichte periodieke training van een specifieke groep betrokken medewerkers een onderdeel is toegevoegd waarbij specifiek aandacht wordt besteed aan de afweging tussen maatregelen die kunnen worden toegepast en de mogelijke gevolgen die het kan hebben voor burgers. Daarnaast heeft de politie mij laten weten dat zij in gesprek zijn met relevante instanties over hoe werkprocessen aangepast kunnen worden zodat explicieter de proportionaliteit en subsidiariteit van de inzet van een maatregel worden meegewogen.

In de beleidsreactie is verder toegezegd om samen met de betrokken instanties en relevante toezichthouders, te verkennen of en zo ja, hoe toezicht op de registraties en signaleringen van de betrokken instanties versterkt moet worden. Momenteel zijn bijna alle betrokken instanties en toezichthouders gesproken in het kader van deze verkenning. Op basis van deze gesprekken zal een verdere analyse worden gemaakt. In het volgend halfjaarbericht Politie kom ik op de verkenning en het aangepaste werkproces terug. Een inhoudelijke reactie op de brief van de Autoriteit Persoonsgegevens van 2 april zal ik hierin betrekken.⁷⁴ Hiermee beschouw ik de toezegging om hierop terug te komen in het halfjaarbericht als afgedaan.⁷⁵

Update last onder dwangsom inzake uitval C2000

De Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) heeft mede op basis van de diverse gesprekken met de politie besloten om de termijnen van de eis tot naleving en de last onder dwangsom te verlengen tot 31 oktober 2025.

De politie heeft de afgelopen periode onder meer sterk ingezet op het vaststellen van nieuwe handelingskaders bij uitval van C2000. In briefings, e-mails en met zakboekjes worden deze handelingskaders onder de aandacht van medewerkers gebracht. Daarmee levert de politie voorafgaand aan de NAVO-top een forse extra inspanning zodat politiemedewerkers nog beter voorbereid zijn.

⁷² Kamerstukken II, 2024/25, 29754 nr. 733

⁷³ Kamerstukken II, 2024/25, 36600 nr. 97

⁷⁴ Kamerstukken II, 2024/25, 2025Z06437/2025D19034

⁷⁵ Kamerstukken II, 2024/25, TZ202412, nr. 149